

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Ladislav Čejka

Financování podniku cennými pohledávkami

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. PhDr. Ilona Bažantová, CSc.

Katedra národního hospodářství

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 12. června 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 117 049 znaků včetně mezer.

V Praze dne 12. června 2023

Ladislav Čejka

Poděkování

Děkuji doc. JUDr. PhDr. Iloně Bažantové, CSc. za ochotu vést moji diplomovou práci a za velmi vstřícný přístup při jejím vypracování.

Obsah

ÚVOD	5
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	7
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ	7
1.1.1 Podnik	7
1.1.2 Závod	11
1.1.3 Společnost	12
1.1.4 Firma	13
1.2 FINANČNÍ ŘÍZENÍ PODNIKU	14
1.2.1 Zásady podnikového financování	16
1.2.1.1 Zásada optimální kapitálové struktury	17
1.2.1.2 Princip zohledňování rizika	22
2 FAKTORING JAKO NÁSTROJ FINANCOVÁNÍ	27
2.1 SYSTEMATIKA ZPŮSOBŮ PODNIKOVÉHO FINANCOVÁNÍ	27
2.1.1 Alternativní způsoby financování podniku	28
2.2 VYMEZENÍ FAKTORINGU	30
2.3 DRUHY FAKTORINGU	32
2.4 FAKTORINGOVÝ PROCES	34
2.5 NÁKLADNOST FAKTORINGU	36
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA FAKTORINGU	40
3.1 POHLEDÁVKA	40
3.2 POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY	42
3.2.1 Smluvní postoupení pohledávky	43
3.2.1.1 Zákonné limity	44
3.2.1.2 Postoupení pohledávky z pohledu financovaného podniku	45
3.2.2 Daňové aspekty	46
4 FAKTORINGOVÝ TRH V ČESKÉ REPUBLICĚ A V OKOLNÍCH STÁTECH	48
4.1 ANALÝZA ČESKÉHO FAKTORINGOVÉHO TRHU	49
4.1.1 Tuzemský a mezinárodní faktoring	49
4.1.2 Význam faktoringu v rámci trhu finančních produktů	51
4.2 SROVNÁNÍ SE SOUSEDNÍMI ZEMĚMI	53
5 VLIV FAKTORINGU NA UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	55
5.1 UKAZATELE FINANČNÍ ANALÝZY	55
5.2 MODELOVÝ PŘÍKLAD	58
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	64
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
SEZNAM SCHÉMAT, TABULEK A GRAFŮ	73
ABSTRAKT	74
ABSTRACT	76

Úvod

Současná makroekonomická situace v České republice, způsobená zejména koronavirovou pandemií a válkou na Ukrajině, vyvolává v oblasti řízení podnikových financí řadu výzev. V důsledku poklesu výkonnosti české ekonomiky a následné akcelerace růstu průměrné cenové hladiny až na úroveň pádivé inflace, jež české hospodářství naposledy postihla v období transformace, se značné množství hospodářských subjektů potýká s nedostatkem likvidity. Tradiční poskytovatelé kapitálu, jimiž jsou v České republice zejména banky, jsou v důsledku přehodnocení úvěrové politiky při poskytování korporátních úvěrů ostražitější a řada podniků je tak nucena hledat alternativní způsoby financování své činnosti. Problematiku financování podniku tedy považuji za aktuální téma.

Jelikož dostupnost a nákladnost jednotlivých zdrojů podnikového kapitálu ovlivňuje míru naplnění hlavního cíle podniku, za který je obecně považován růst jeho tržní hodnoty,¹ problematiku korporátního financování současně pokládám za téma významné. Do určité míry se obstaráváním kapitálových zdrojů zabývá každý ekonomicky aktivní podnik, neboť kapitál představuje základní výrobní faktor. Poznatky, které práce přináší, jsou tedy široce využitelné.

Práce se tematicky zaměřuje na problematiku využití institutu cesse pohledávky jako nástroje financování podniku. Tento způsob korporátního financování je na trhu finančních produktů označován jako faktoring. Práce si klade za cíl poskytnout podniku, který hledá optimální způsob financování, dostatek informací pro učinění rozhodnutí, zda faktoring je či není vhodnou volbou. Za účelem naplnění tohoto cíle práce analyzuje jednotlivé právní a ekonomické aspekty faktoringového financování. V práci je kromě analýzy využita zejména metoda explanace, komparace a syntézy.

Práce je obsahově strukturována do pěti kapitol. První kapitola vymezuje teoretická východiska, ze kterých vycházejí navazující kapitoly práce, jež předkládají samotný rozbor faktoringového financování a tvoří tak jádro práce. Závěr práci fruktifikuje shrnutím klíčových poznatků. Obsahová koncepce práce vychází z pravidla od obecného ke konkrétnímu.

---

¹ Blíže k cílům podniku viz kapitola 1.2.1.

Zpracování komplexního pohledu na faktoringové financování optikou potenciálně financovaného podniku považuji za přínosné, neboť při shromažďování podkladů pro tuto práci jsem narazil na nedostatek zdrojů, které faktoring rozebírají uceleně. Problematika faktoringu si dle mého názoru zasluhuje větší pozornost, než se jí v odborné literatuře dostává, neboť český faktoringový trh svým objemem dlouhodobě převyšuje trh úvěrový.²

---

² Blíže k porovnání objemů transakcí realizovaných na faktoringovém trhu a trzích ostatních finančních produktů viz kapitola 4.1.2.

1 Teoretická východiska

Aby bylo možné provést analýzu jednotlivých aspektů faktoringového financování, je nutné vymezit teoretický základ, ze kterého vycházejí následující kapitoly práce a který problematiku faktoringu uvede do relevantního kontextu. První část této kapitoly definuje pojem podniku a vymezuje jej od souvisejících pojmů. Druhá část se zaměřuje na problematiku finančního řízení podniku. Finanční řízení je vyloženo rozбором jeho nejdůležitějších komponent s důrazem na explikaci klíčových zásad řízení podnikových financí, z nichž za stěžejní považují zásady zohledňování rizika vysvětlené v závěru druhé části.

1.1 Vymezení pojmů

Jelikož faktoring představuje nástroj financování podniku, považují za důležité nejdříve vymezit pojem podnik. Kromě tohoto pojmu se však v praxi vyskytuje také řada příbuzných pojmů, jejichž odlišný význam nemusí být na první pohled zřejmý. Rozlišení těchto pojmů je důležité pro pochopení a bližší studium zkoumané materie.

1.1.1 Podnik

Pojem podnik byl součástí právního řádu České republiky do 31. 12. 2013. Podnik nepředstavoval subjekt obchodněprávních vztahů, jak je možné se na základě jazykového výkladu tohoto pojmu domnívat, ale jejich předmět.³

Dle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013⁴ (dále jen „*ObchZ*“), byl podnik vymezen jako „*soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání*“⁵. Takto obecnou legální definici bylo nutno vnímat v kontextu související úpravy obsažené v *ObchZ*. Podnik byl věcí hromadnou,⁶ ke které náležely „*věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří*

³ ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. s. 12. ISBN 978-80-7400-529-9.

⁴ Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sběrka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1991, částka 98, s. 2474-2562. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>. Předpis byl ustanovením § 3080 bod 72 ve spojení s § 3081 OZ zrušen k 31. 12. 2013.

⁵ § 5 odst. 1 *ObchZ*.

⁶ § 5 odst. 2 *ObchZ*.

podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit“⁷. Přestože § 5 odst. 2 ObchZ explicitně stanovoval, že podnik je hromadnou věcí, pojem hromadné věci nebyl definován ObchZ ani zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013⁸ (dále jen „ObčZ“).⁹

Pojem podniku byl v rámci rekodifikace soukromého práva nahrazen pojmem obchodní závod¹⁰. Důvodem tohoto pojmového odklonu je odlišné vnímání pojmu podniku unijním právem, které na podnik nahlíží v subjektivé rovině (viz níže).¹¹

Zcela odlišnou kategorií je státní podnik. Dle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSP“), je státní podnik „*státní organizací a právnickou osobou, jejímž prostřednictvím vykonává stát svá vlastnická práva*“¹². Státní podnik zakládá stát,¹³ a to s předchozím souhlasem vlády.¹⁴ Funkci zakladatele vykonává jménem státu jeho organizační složka, kterou je dle ZSP ministerstvo, do jehož působnosti náleží předmět podnikání zakládaného státního podniku.¹⁵ Účelem činnosti státního podniku je „*plnění významných strategických, hospodářských, společenských, bezpečnostních nebo dalších zájmů státu*“¹⁶. Státní podnik nemá vlastní majetek, neboť hospodaří s majetkem státu.¹⁷

S pojmem podnik se lze dále setkat v oblasti evropského práva hospodářské soutěže. Evropské soutěžní právo chápe podnik jako právní subjekt, což nepřímo vyplývá již ze smlouvy o fungování Evropské unie, která uvádí, že „*s vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí*

⁷ § 5 odst. 1 ObchZ.

⁸ Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964, občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sběrka zákonů, Československá socialistická republika. 1964, částka 19, s. 201-246. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>. Předpis byl ustanovením § 3080 bod 1 ve spojení s § 3081 OZ zrušen k 31. 12. 2013.

⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. s. 12. ISBN 978-80-7400-529-9.

¹⁰ Blíže k pojmu závod viz následující část této kapitoly.

¹¹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. s. 1774. ISBN 978-80-7400-529-9.

¹² § 2 odst. 1 ZSP.

¹³ § 3 odst. 1 ZSP.

¹⁴ § 3 odst. 4 ZSP.

¹⁵ § 3 odst. 1 ZSP.

¹⁶ § 2 odst. 1 ZSP.

¹⁷ § 2 odst. 2 ZSP.

*sdužení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu*¹⁸. Vymezení podniku jako právního subjektu je explicitně vyjádřeno v příloze I obecného nařízení o blokových výjimkách, jež podnik definuje jako „každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na svou právní formu“¹⁹. Judikatura Evropského soudního dvora definuje podnik ještě obecněji. Dle rozsudku ze dne 23. dubna 1991, věc C-41/90: Klaus Höfner a Fritz Elser proti Macrotron GmbH, je podnik „každá entita vykonávající ekonomickou aktivitu bez ohledu na její právní status a způsob jejího financování“²⁰.

Teorie podnikového hospodářství podnik vymezuje jako „plánovaně organizovanou hospodářskou jednotku, ve které jsou výrobní faktory kombinovány tak, aby bylo vyrobeno a prodáno zboží a služby“²¹. Toto pojetí, nahlízející na podnik jako na ekonomický subjekt, je relevantní pro účely této práce.

Proces tvorby a zhodnocení podnikových výkonů v rámci podniku jako hospodářské jednotky znázorňuje schéma č. 1.

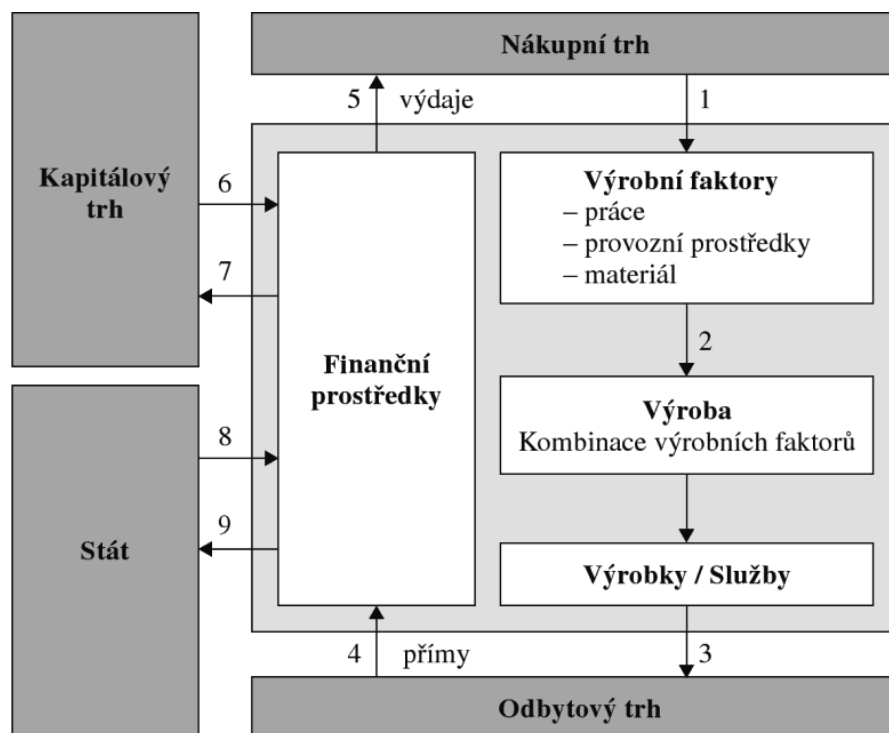
¹⁸ Čl. 101 odst. 1 smlouvy o fungování Evropské unie. In: Úřední věstník Evropské unie. 2012, C 326, svazek 55, s. 47-390. ISSN 1977-0863. Dostupné z: Evropská unie. Úřad pro publikace Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie - <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.

¹⁹ Čl. 1 přílohy I nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. In: Úřední věstník Evropské unie. 2014, L 187, svazek 57, s. 1-78. ISSN 1977-0626. Dostupné z: Evropská unie. Úřad pro publikace Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie - <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.

²⁰ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 23. dubna 1991, věc C-41/90: Klaus Höfner a Fritz Elser proti Macrotron GmbH, ECLI:EU:C:1991:161. In: European Court Reports. Ročník 1991, Svazek I, sbírkové označení ERD I - 1979. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:61990CJ0041>.

²¹ WÖHE, Günter a KISLINGEROVÁ, Eva. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. s. 41. Část přel. z: Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. ISBN 978-80-7179-897-2.

Schéma č. 1: Proces tvorby a zhodnocení podnikových výkonů

Zdroj: WÖHE, Günter a KISLINGEROVÁ, Eva. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. s. 42. Část. přel. z: Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. ISBN 978-80-7179-897-2.

Peněžní a zbožové toky v rámci podniku vysvětluje teorie podnikového hospodářství takto:

1. Podnik se účastní nákupního trhu na straně poptávky po výrobních faktorech, kterými jsou práce, provozní prostředky a materiál.
2. Procesem výroby jsou výrobní faktory přeměněny na výrobky a služby.
3. Podnik se účastní odbytového trhu s cílem prodat dalším tržním subjektům produkty a služby.
4. Prodej zboží a služeb podniku generuje peněžní příjmy.
5. V důsledku plateb poskytovatelům výrobních faktorů dochází ke snížení výše disponibilních finančních prostředků podniku.
6. Na kapitálových trzích podnik poptává finanční prostředky, a to jak cizí kapitál (např. sjednání úvěru), tak vlastní kapitál (např. emise akcií).²²
7. Za poskytnutý kapitál hradí podnik dividendy a úroky.
8. Případné subvence ze strany státu jsou pro podnik dalším zdrojem peněžních

²² O systematice zdrojů podnikového kapitálu pojednává kapitola 1.2.1 v rámci výkladu o optimální kapitálové struktuře.

přijmů.

9. Platby daní představují pro podnik peněžní výdaje, resp. odliv peněžních prostředků z podniku.²³

Problematika financování podniku cесsí pohledávek spadá v rámci uvedeného schématu pod peněžní tok uvedený v bodě č. 6. Z hlediska právní formy je v následujícím textu podnik chápán jako kapitálová obchodní společnost.

1.1.2 Závod

Pojem závod je legislativní zkratkou pojmu obchodní závod.²⁴ Definice obchodního závodu je v rámci českého právního řádu součástí právní úpravy rozdělení věcí, která je v obecné části zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), zasazena do hlavy IV dílu 2. Obchodní závod je dle OZ „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“²⁵. Současně však platí vyvratitelná právní domněnka, že „závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu“²⁶.

Z výše uvedené legální definice nepřímo plyne, že obchodní závod je věcí hromadnou ve smyslu § 501 OZ, přestože za věc hromadnou není explicitně označen, a že vymezení obchodního závodu v sobě zahrnuje objektivní a subjektivní prvek. Objektivní prvek, podnikatelem vytvořený organizovaný soubor jmění, musí být organizován do míry *de minimis*, neboť až v případě zcela chaotického souboru jmění požadavek organizovanosti naplněn není a o existenci obchodního závodu hovořit nelze. Dalším předpokladem existence obchodního závodu je subjektivní prvek v podobě vůle podnikatele, aby organizovaný soubor jmění sloužil podnikateli k provozování jeho činnosti. Vůle podnikatele se přitom považuje za vyjádřenou i faktickým provozem závodu.²⁷

²³ WÖHE, Günter a KISLINGEROVÁ, Eva. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. s. 42-43. Část. přel. z: Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. ISBN 978-80-7179-897-2.

²⁴ § 502 OZ.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. s. 1774. ISBN 978-80-7400-529-9.

Z funkcí, které obchodní závod plní, lze zdůraznit následující tři hlavní funkce. Nejvýznamnější funkcí obchodního závodu je skutečnost, že obchodní závod je způsobilý být jako celek objektem majetkových práv, a to absolutních i relativních. Obchodní závod tak může být předmětem například práva zástavního²⁸ či pachtu²⁹. Další funkcí obchodního závodu je vymezení splniště v případě vzniku závazku při provozu závodu, neboť dle OZ platí, že „vznikl-li závazek při provozu závodu, plní se dluh v místě závodu“³⁰. Obchodní závod slouží také k vymezení okruhu právních jednání prokuristy, jelikož k rozsahu zástupčího oprávnění prokuristy OZ uvádí, že „udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu“³¹.

1.1.3 Společnost

Pojem společnost je z právního hlediska označením právního subjektu. Jedná se taktéž o legislativní zkratku, a to obchodní společnosti.³² Obchodní společnosti tvoří společně s družstvy obchodní korporace, přičemž ZOK rozlišuje osobní společnosti, kterými jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, a kapitálové společnosti, které tvoří společnost s ručením omezeným a akciová společnost.³³ Zatímco osobní společnosti mohou být založeny pouze za účelem podnikání (a správy vlastního majetku),³⁴ kapitálové obchodní společnosti lze zakládat nejen k podnikatelským, ale i k jiným účelům.³⁵ Jakýkoli typ společnosti však nelze založit za účelem „porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem“³⁶.

²⁸ § 1314 odst. 2 písm. a) OZ.

²⁹ § 2349 odst. 1 OZ.

³⁰ § 1955 odst. 2 OZ.

³¹ § 450 odst. 1 OZ.

³² § 1 odst. 1 zákona č. 90 ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2012, částka 34, s. 1370-1482. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu> (dále jen „ZOK“).

³³ § 1 odst. 2 ZOK.

³⁴ § 2 odst. 1 ZOK.

³⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 7. ISBN 978-80-7400-799-6.

³⁶ § 145 odst. 1 OZ.

1.1.4 Firma

Firma, resp. obchodní firma, je tradiční³⁷ obchodněprávní institut, který podnikatele identifikuje³⁸ a odlišuje³⁹. Obchodní firmu OZ definuje jako „*jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku*“⁴⁰.

Z hlediska ekonomického je firma chápána jako ekonomický subjekt. Zatímco dle mikroekonomické teorie je firma „*základní výrobní jednotka, která najímá práci a kupuje další vstupy za účelem výroby a prodeje komodit*“⁴¹, makroekonomický pohled chápe firmu jako článek hospodářského koloběhu, který sestává ze čtyř základních makroekonomických subjektů: firem, domácností, vlády a zahraničí. Firmy poptávají na trhu výrobních faktorů práci, půdu a kapitál, aby následně tvořily stranu nabídky na trhu statků a služeb.⁴²

V běžném jazyku je pojem firma užíván ve významu právního subjektu, resp. obchodní společnosti, spíše než ve významu jejího pojmenování.⁴³

---

³⁷ Již čl. 15 zákona č. 1 daného dne 17. prosince 1862, pro království České, Haličské a Vladimírské s vojvodstvími Osvětimským a Zátorským a velkovojvodstvím Krakovským, pro království Lombardsko - Benátské a království Dalmatské, pro arcivojvodství Rakouské pod Enží i nad Enží, pro vojvodství Slezské, Štyrské, Korutanské, Krajinské, Salcburské a Bukovinské, pro markrabství Moravské, knížecí hrabství Tyrolské, pro zem Vorarlberskou; knížecí hrabství Gorické a Gradištské, markrabství Istrianské a město Terst s okrškem, jímžto se uvádí zákonník obchodní. In: Říšský zákoník, Rakouské císařství. 1863, Částka I., číslo 1, s. 1-93. Dostupné z: Österreichische Nationalbibliothek. Historische Rechts- und Gesetzestexte. Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Österreich. Jahr 1863. Gesetzes- Datum 17. Dec. 1862 - <https://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?apm=0&aid=rgb&datum=18630004&seite=0000001&size=45> a Překlady zákonův ze Zákonníka říšského na rok 1863 pro Markrabství Moravské otištěných. Částka I., číslo 1. Brno: Rudolf M. Rohrer, 1864. s. 1-93. Dostupné z: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta. Virtuální knihovna právních předpisů. Říšská sbírka zákonů. Rok 1863. Datum vydání 17. 12. 1862 - <https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html> uvádí, že „*firma kupcova jest jméno, pod kterýmž obchod provozuje a podpis svůj dává*“.

³⁸ Dle § 423 odst. 1 OZ „*podnikatel nesmí mít víc obchodních firem*“.

³⁹ Dle § 424 OZ je nepřípustná obchodní firma zaměnitelná s jinou obchodní firmou.

⁴⁰ § 423 odst. 1 OZ.

⁴¹ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 11. vyd. Slaný: Melandrium, 2010. s. 268. ISBN 978-80-86175-70-6.

⁴² PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurs*. 3. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. s. 9-10. ISBN 978-80-86175-58-4.

⁴³ Viz např. Communa s.r.o. *18. ročník soutěže PwC Firma roku* [online]. [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://www.firmaroku.cz>.

1.2 Finanční řízení podniku

Činnost podniku lze posuzovat ze dvou hledisek, a to z hlediska hmotného a finančního. Zatímco hmotný pohled na činnost podniku sestává z jednotlivých procesů, které v podniku probíhají⁴⁴, finanční hledisko představuje peněžní vyjádření těchto podnikových činností, zejména prostřednictvím peněžních toků. Finančním aspektem hospodářské činnosti podniku se zabývá problematika finančního řízení neboli finančního managementu.⁴⁵

Finanční řízení podniku „zahrnuje veškeré činnosti spojené s efektivním financováním podnikatelských aktivit směřujících k naplnění podnikové strategie a základních cílů podniku“⁴⁶. Již z této obecné definice je patrné, že finanční řízení podniku představuje komplexní činnost, která probíhá současně v několika oblastech.

V první řadě se jí rozumí problematika zajišťování kapitálu, a to jak pro běžné, tak i pro mimořádné činnosti podniku.⁴⁷ Do této oblasti finančního řízení spadá výběr vhodných zdrojů kapitálu, a to jak z hlediska jejich nákladů a objemu dostupného danému podniku, tak na základě posouzení jejich daňových, účetních⁴⁸ a dalších dopadů na podnik. Zatímco prosperující podnik zpravidla pečlivě hodnotí veškeré podstatné výhody a nevýhody jednotlivých zdrojů kapitálu využívaných k navýšení objemu poskytovaných výkonů či optimalizaci kapitálové struktury, hlavním kritériem volby ekonomicky nestabilního podniku je zejména dostupný objem kapitálu a doba nutná k jeho získání. Jakékoli změny kapitálové struktury podniku či navýšení celkového objemu podnikového kapitálu by však dle mého názoru měly vždy být posuzovány optikou celopodnikových cílů.

Další oblastí finančního řízení je rozhodování o alokaci získaného kapitálu, tj. rozhodování o financovaných činnostech podniku a o aktivech, která budou

---

⁴⁴ Hlavními podnikovými procesy, resp. činnostmi, jsou v případě výrobního podniku zásobování, výroba a prodej.

⁴⁵ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 226. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁴⁶ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 12. ISBN 978-80-247-3158-2.

⁴⁷ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁴⁸ Zejména nárůst zadluženosti v bilanci, který může ovlivnit budoucí dostupnost kapitálových zdrojů a jejich cenu.

opatřeným kapitálem financována. Kapitál podniku může být investován do hmotných, nehmotných či finančních aktiv.⁴⁹

Pod finanční řízení dále spadá rozhodování o rozdělení či reinvestici zisku. V akciové společnosti je tato problematika označována jako dividendová politika.⁵⁰ Objektívni faktory ovlivňující dividendovou politiku lze rozčlenit do tří skupin. Jsou jimi legislativní faktory⁵¹, výše disponibilních zdrojů na výplatu dividend a další objektívni faktory, z nichž zásadní význam má především inflace.⁵²

Významnou oblastí finančního řízení je také zajišťování finanční stability podniku. Jak uvádí odborná literatura, finanční stabilita označuje „*schopnost podniku platit své současné splatné závazky z běžných příjmů (inkas), budoucí závazky z budoucích příjmů, potřebné investice z vytvořených fondů a neplánované výdaje z rezervních fondů, resp. možnost si na tyto úhrady bez problémů vypůjčit*“⁵³. Finanční stabilitu lze vyjádřit řadou finančních ukazatelů. Pro prvotní představu lze vycházet z hodnoty čistého pracovního kapitálu, tedy rozdílu mezi oběžnými aktivy a krátkodobými závazky,⁵⁴ resp. aktivní bilanční položkou „*C. Oběžná aktiva*“⁵⁵ a pasivní bilanční položkou „*C. II. Krátkodobé závazky*“⁵⁶. Čím vyšší je hodnota

⁴⁹ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁵⁰ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁵¹ Při rozhodování o rozdělení podílu na zisku a na jiných vlastních zdrojích je nutné vycházet především z ustanovení § 34 odst. 2 ZOK, které definuje maximální výši částky k rozdělení následovně: „*Částka k rozdělení nesmí v kapitálové společnosti nebo družstvu překročit součet výsledku hospodaření posledního skončeného účetního období, výsledku hospodaření minulých let a ostatních fondů, které může kapitálová společnost nebo družstvo použít podle svého uvážení, snížený o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu se zákonem a společenskou smlouvou. (...) K rozdělení nelze použít fondy, jejichž vznik, změnu nebo zánik upravuje právní předpis nebo společenská smlouva způsobem, který jejich rozdělení nepřipouští.*“

⁵² MAREK, Petr. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 470, 476 a 477. ISBN 978-80-86119-37-8.

⁵³ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁵⁴ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 51. ISBN 978-80-247-2481-2.

⁵⁵ Příloha č. 1 vyhlášky č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2002, částka 174, s. 9690-9721. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sběrka zákonů a Sběrka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu> (dále jen „*vyhláška*“).

⁵⁶ Ibid.

čistého pracovního kapitálu, tím vyšší je finanční stabilita podniku, avšak současně nižší rentabilita.⁵⁷

První dvě zmíněné oblasti finančního řízení, tj. zajišťování a alokace kapitálu, jsou jako související oblasti finančního řízení souhrnně označovány pojmem financování podniku.⁵⁸ Tematické zaměření této diplomové práce spadá do problematiky financování podniku ve smyslu zajišťování kapitálu, kterým je jeho činnost financována.

1.2.1 Zásady podnikového financování

V rámci rozhodování o kapitálové struktuře podniku je nutné vycházet z řady zásad podnikového financování. Pracovník odpovědný za tuto oblast finančního řízení by měl v první řadě vycházet, jak je uvedeno výše, z **celopodnikových cílů**. Na rozdíl od dílčích podnikových cílů, jejichž počet a konkrétní podoba závisí na řadě vnějších i vnitřních faktorů, za primární cíl podniku je obecně považován cíl jediný, a to maximalizace jeho tržní hodnoty.⁵⁹

Obecnou strukturu dílčích cílů podniku a jejich hierarchické uspořádání ve vazbě na cíl základní zobrazuje schéma č. 2. Sekundárními cíli podniku jsou především maximalizace jeho interních finančních zdrojů a zajištění dostatečné likvidity. Maximalizace interních finančních zdrojů podniku je dosahováno prostřednictvím maximalizace zisku, odpisů a ostatních interních zdrojů financování.

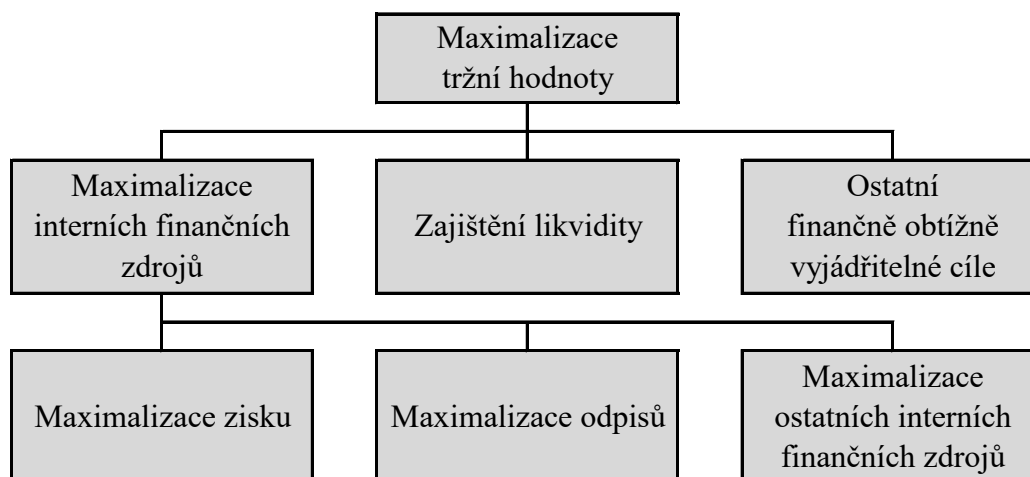
---

⁵⁷ ŠIMAN, Josef a PETERA, Petr. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. C. H. Beck pro praxi. s. 148. ISBN 978-80-7400-117-8.

⁵⁸ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁵⁹ MAREK, Petr. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 18. ISBN 978-80-86119-37-8.

Schéma č. 2: Hierarchické uspořádání podnikových cílů

Zdroj: Vlastní zpracování dle MAREK, Petr. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. s. 18. ISBN 978-80-86119-37-8.

Realizaci základního cíle podniku usnadňuje dodržování následujících zásad podnikového financování.

1.2.1.1 Zásada optimální kapitálové struktury

Dle zásady optimální kapitálové struktury je nutné, aby činnost podniku byla financována kapitálem, jehož časová struktura je pro podnik nejvýhodnější.

Před rozhodnutím, zda podnik financovat krátkodobým či dlouhodobým kapitálem, je potřeba analyzovat majetkovou strukturu podniku, resp. strukturu jeho aktiv. Nejvýznamnější položky aktivní části bilance zachycuje schéma č. 3.

Schéma č. 3: Majetková struktura podniku

A. pohledávky za upsaný základní kapitál
B. dlouhodobý majetek
<ul style="list-style-type: none"> I. dlouhodobý nehmotný majetek <ul style="list-style-type: none"> 1 nehmotné výsledky výzkumu a vývoje 2 software 3 ocenitelná práva 4 goodwill 5 emisní povolenky   II. dlouhodobý hmotný majetek <ul style="list-style-type: none"> 1 pozemky 2 stavby 3 samostatné movité věci a soubory movitých věcí 4 pěstitelské celky trvalých porostů 5 dospělá zvířata a jejich skupiny 6 jiný dlouhodobý majetek   III. dlouhodobý finanční majetek
C. oběžný majetek
<ul style="list-style-type: none"> I. zásoby <ul style="list-style-type: none"> 1 materiál 2 nedokončená výroba 3 výrobky 4 zvířata 5 zboží   II. dlouhodobé pohledávky III. krátkodobé pohledávky IV. krátkodobý finanční majetek <ul style="list-style-type: none"> 1 peněžní prostředky v pokladně 2 peněžní prostředky na bankovních účtech 3 cenné papíry
D. ostatní majetek
<ul style="list-style-type: none"> I. časové rozlišení <ul style="list-style-type: none"> 1 náklady příštích období 2 příjmy příštích období

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. Finance. s. 401. ISBN 978-80-271-2215-8.

Za dlouhodobý neboli stálý⁶⁰ majetek je obecně označován majetek, který představuje základ majetkové struktury podniku a který je podnikem využíván dlouhou dobu.⁶¹ ZÚČ definuje dlouhodobý majetek jako majetek, jehož doba

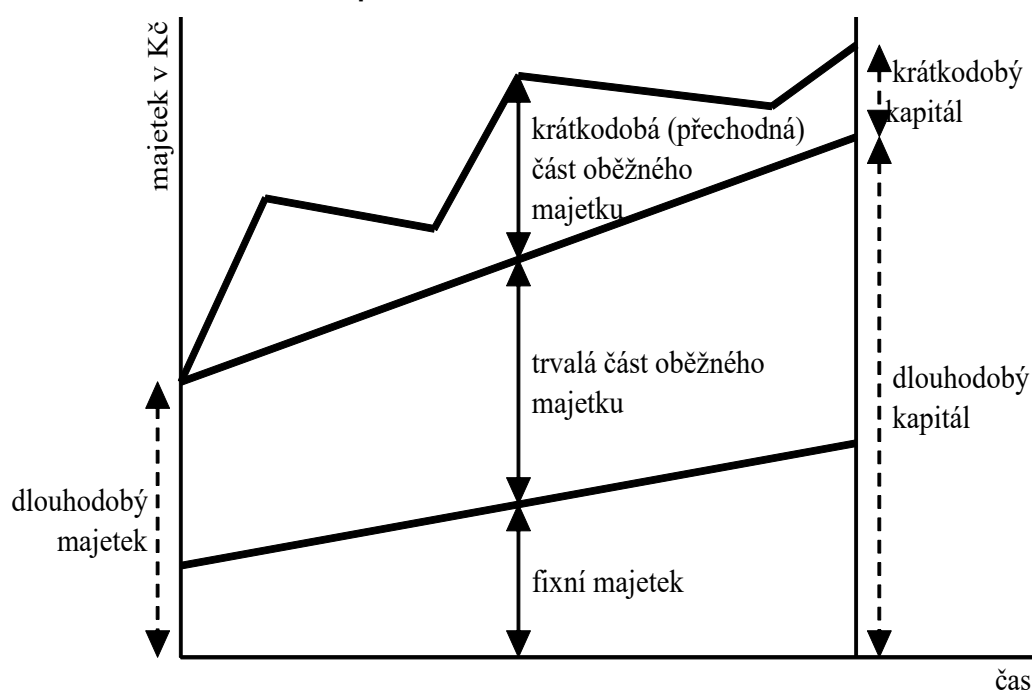
⁶⁰ § 19 odst. 8 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚČ“).

⁶¹ SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert. s. 48. ISBN 978-80-247-3494-1.

použitelnosti převyšuje 1 rok.⁶² Krátkodobý majetek vymezuje ZÚČ jako ostatní majetek,⁶³ tedy majetek, který není dlouhodobý. Obsahové vymezení položek aktivní části rozvahy lze nalézt v § 5 až 13 vyhlášky.

Obecně platí, že dlouhodobý majetek by měl být financován z dlouhodobých zdrojů, resp. dlouhodobým kapitálem. Naproti tomu krátkodobý neboli oběžný majetek lze financovat i zdroji krátkodobými. Tato zásada je v teorii podnikových financí také označována jako zlaté bilanční pravidlo financování. Schéma č. 4 toto pravidlo zobrazuje v grafické podobě.

Schéma č. 4: Zlaté bilanční pravidlo financování

Zdroj: Vlastní zpracování dle VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. s. 288. ISBN 978-80-86929-71-2.

Nedodržení této zásady vede k překapitalizování podniku, čímž dochází ke snižování generovaného zisku, nebo naopak k jeho podkapitalizování, jehož důsledkem je vyšší riziko.⁶⁴ Důležitou oblastí finančního řízení podniku je tak

⁶² § 19 odst. 8 ZÚČ.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. Finance. s. 400. ISBN 978-80-271-2215-8.

průběžná optimalizace rozdílu mezi dlouhodobým kapitálem a fixním majetkem, resp. stálými aktivy, jenž je označován jako tzv. čistý pracovní kapitál.⁶⁵

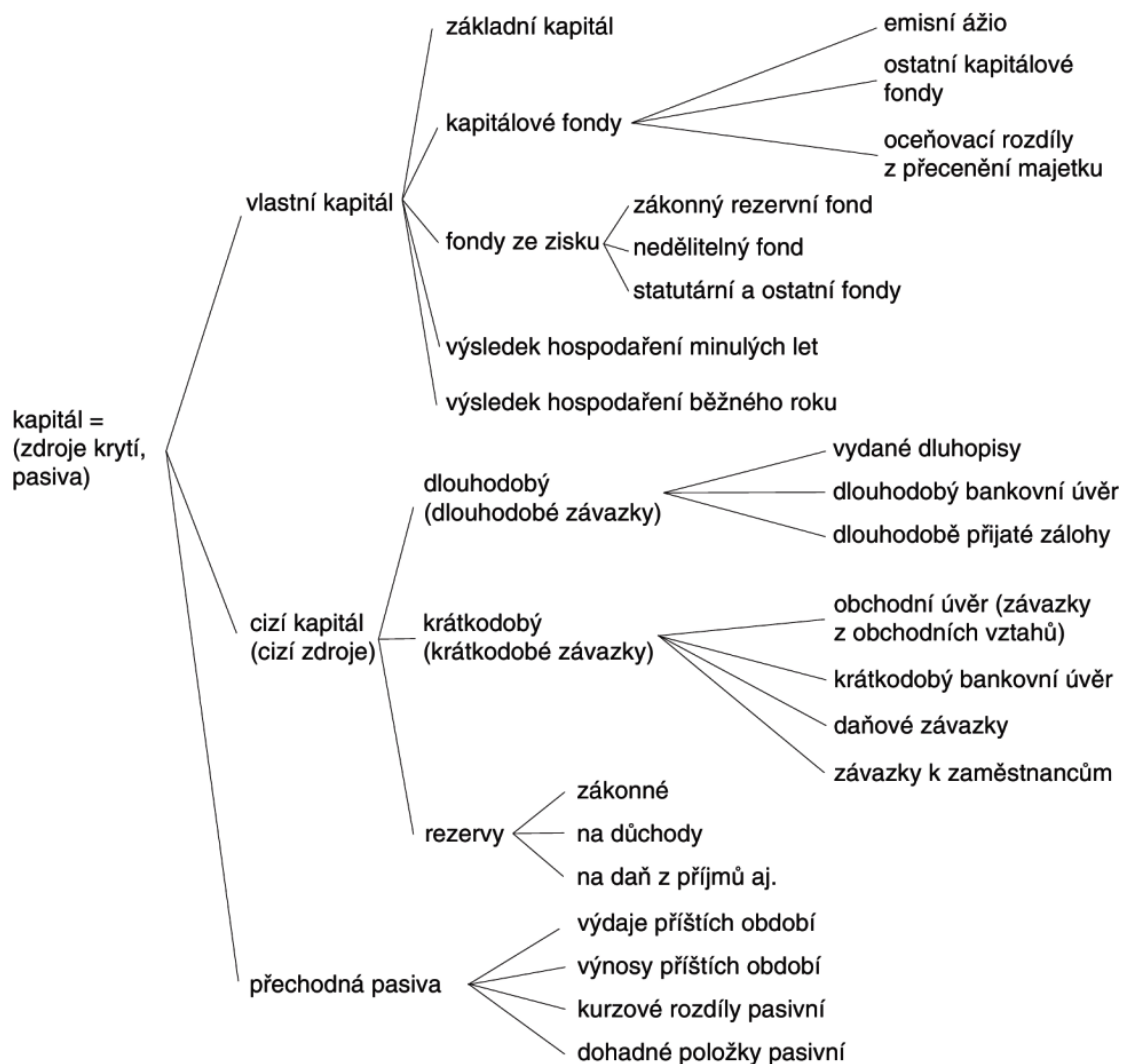
Dále je vhodné optimalizovat poměr mezi vlastním a cizím (dluhovým) kapitálem. Zařazení jednotlivých složek kapitálu podniku do kategorie kapitálu vlastního a cizího je patrné ze schématu č. 5. Obecně lze konstatovat, že u průmyslových podniků převažuje financování vlastním kapitálem, u obchodních podniků je poměr mezi vlastním a cizím kapitálem vyrovnaný a u finančních podniků je běžná dominance cizího kapitálu. Konkrétní poměr vlastního a cizího kapitálu je však výsledkem kombinace mnoha faktorů. Množství cizího kapitálu je ovlivněno zejména výnosností podniku (neboť prosperující podnik je schopen hradit vyšší úroky), úrokovou mírou na bankovním trhu, majetkovou strukturou podniku a individuálním postojem podniku.⁶⁶

---

⁶⁵ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 83. ISBN 978-80-247-3158-2.

⁶⁶ SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert. s. 58-59. ISBN 978-80-247-3494-1.

Schéma č. 5: Struktura kapitálu podniku

Zdroj: SYNEK, Miloslav. Manažerská ekonomika. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert. s. 58. ISBN 978-80-247-3494-1.

K nalezení optima kapitálové struktury podniku vymezené poměrem mezi výše uvedenými kategoriemi vlastního a cizího kapitálu lze využít řadu rozličných přístupů. Mezi nimi dominuje tzv. klasický přístup, jenž vychází z kritéria průměrných nákladů kapitálu. Poměr mezi vlastním a cizím kapitálem považuje za optimální tehdy, je-li dosaženo minimální výše průměrných nákladů kapitálu. V této situaci lze očekávat, že je současně dosaženo, není-li brán v potaz vliv ostatních faktorů, maximální tržní hodnoty podniku. Za předpokladu neměnného očekávaného výnosu se totiž tržní hodnota v důsledku poklesu průměrných nákladů kapitálu zvyšuje, což je patrné ze zjednodušeného výpočtového vzorce tržní hodnoty, jímž je vyčíslena jako $\text{očekávané výnosy} \times 100 \div \text{průměrné náklady kapitálu}$. Optimální

kapitálovou strukturu tedy lze alternativně vymezit jako skladbu kapitálu maximalizující tržní hodnotu podniku.⁶⁷

1.2.1.2 Princip zohledňování rizika

Při rozhodování o realizaci jednotlivých investičních projektů, ať už jsou jejich předmětem investice reálné či finanční, by měl podnik pečlivě poměřovat jejich rizika⁶⁸ vzhledem k předpokládanému výnosu. Při posuzování rizik je nutné vycházet ze skutečnosti, že předpokládaná rizika lze činností podniku obvykle značně snížit. Racionálně jednajícím podnikem by měl při práci s rizikem dodržovat následující pravidla:

1. v případě totožného rizika by měl upřednostnit vyšší výnos před nižším,
2. v případě stejného výnosu by měl upřednostnit nižší riziko před rizikem vyšším,
3. za podstoupené vyšší riziko by měl vyžadovat vyšší výnos a
4. upřednostnit peníze získané dříve.⁶⁹

Tato pravidla lze zobrazit v grafické podobě pomocí tzv. investičního trojúhelníku neboli magického trojúhelníku investování. Investičním trojúhelníkem, vyobrazeným ve schématu č. 6, je znázorněna skutečnost, že v hospodářské realitě neexistuje ideální investice, tj. investice spojená s vysokým výnosem, vysokou likviditou a současně s absencí rizika.⁷⁰ Výnos jakékoli investice je spojen s rizikem již proto, že budoucnost je vždy nejistá.⁷¹

Z umístění veličin ve vrcholech investičního trojúhelníku je patrné, že s rostoucím požadovaným výnosem roste také podstoupené riziko. Požaduje-li podnik vysokou likviditu, měl by očekávat nižší výnos investičního projektu. Nevýhodou projektů spojených s nízkou likviditou je vyšší riziko.⁷²

---

⁶⁷ VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. s. 317-318. ISBN 978-80-86929-71-2.

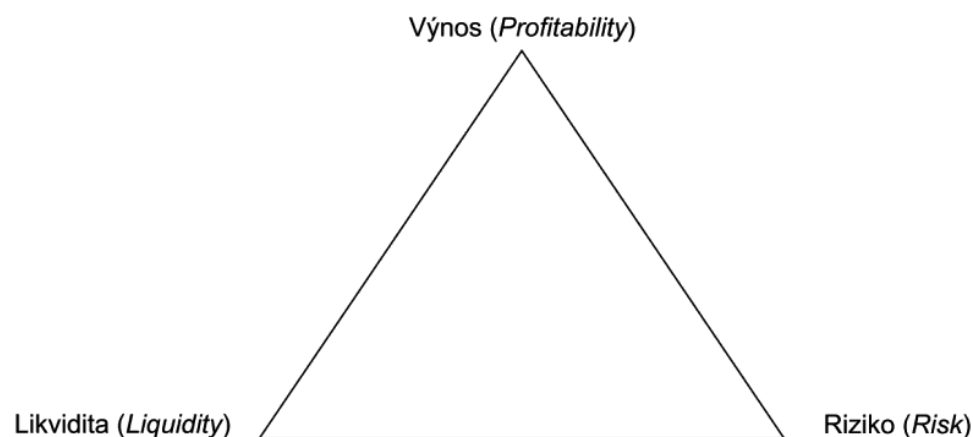
⁶⁸ Za riziko je v ekonomických disciplínách považována jakákoli situace s více možnými budoucími variantami - viz např. ARNOLD, Glen. *Essentials of Corporate Financial Management*. 1st ed. Harlow: Pearson Education, 2007. s. 121. ISBN 978-0-273-70508-6.

⁶⁹ ŠIMAN, Josef a PETERA, Petr. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. C. H. Beck pro praxi. s. 25. ISBN 978-80-7400-117-8.

⁷⁰ ČIŽINSKÁ, Romana. *Základy finančního řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2018. Prosperita firmy. s. 118. ISBN 978-80-271-0194-8.

⁷¹ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 262. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁷² ČIŽINSKÁ, Romana. *Základy finančního řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2018. Prosperita firmy. s. 118. ISBN 978-80-271-0194-8.

Schéma č. 6: Investiční trojúhelník

Zdroj: ČIŽINSKÁ, Romana. *Základy finančního řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2018. Prosperita firmy. s. 118. ISBN 978-80-271-0194-8.

Závěr o přijatelnosti daného investičního projektu z hlediska jeho rizik lze učinit na základě sestavení tzv. matice hodnocení rizik. Jedná se o nástroj expertního hodnocení, kterým jsou posuzovány významnosti rizikových faktorů z hlediska pravděpodobnosti jejich výskytu a intenzity jejich negativního vlivu na finanční výkonnost podniku. Analyzovaný rizikový faktor nabývá na významu jak s růstem pravděpodobnosti jeho výskytu, tak s růstem intenzity jeho negativního dopadu na zkoumaný ukazatel výkonnosti. Oba zkoumané faktory jsou zpravidla hodnoceny jednotnou pětistupňovou škálou.⁷³

Možnou podobu matice hodnocení rizik zachycuje schéma č. 7. Jednotlivé rizikové faktory jsou v matici zobrazeny písmeny A až F. Tyto faktory jsou v matici umístěny na souřadnice určené na horizontální ose pravděpodobností jejich výskytu a na vertikální ose intenzitou jejich negativního vlivu na zkoumaný ukazatel podnikové výkonnosti.⁷⁴ Metoda matice hodnocení rizik tak umožňuje sestavením jedné matice jednoduše identifikovat nejvýznamnější rizika a vytvořit si celkový obrázek o rizikovitosti projektu.⁷⁵

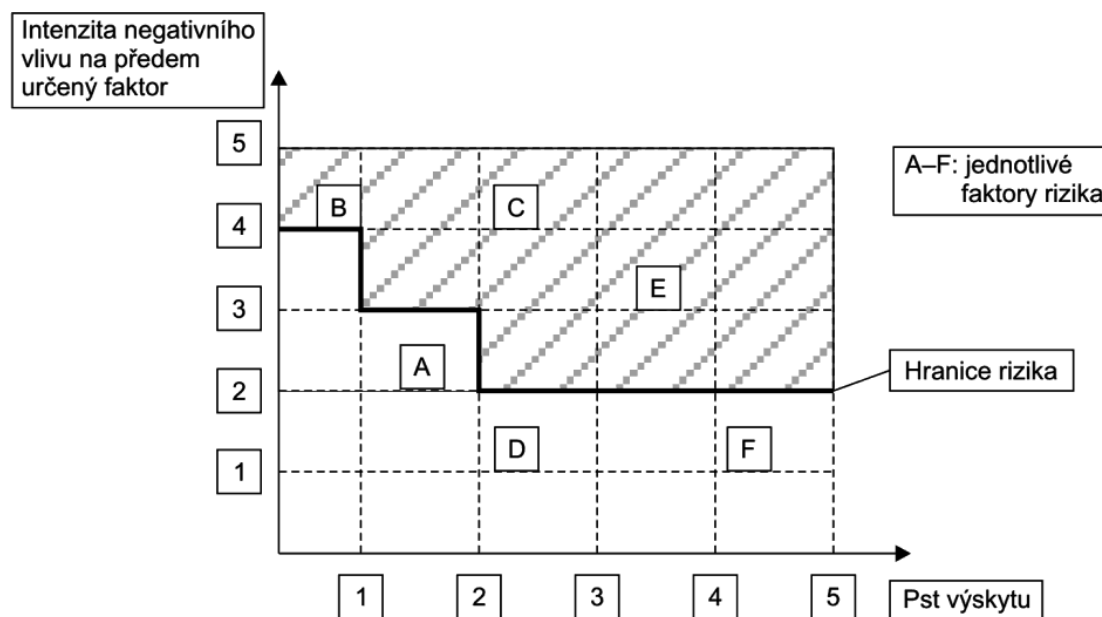
⁷³ FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 287-288. ISBN 978-80-271-2499-2.

⁷⁴ FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 288. ISBN 978-80-271-2499-2.

⁷⁵ VOSE, David. *Risk analysis: a quantitative guide*. 3rd ed. Chichester: John Wiley & Sons, 2008. s. 15. ISBN 978-0-470-51284-5.

Hranicí rizika je vyjádřen maximální přijatelný vliv rizikových faktorů na podnikovou výkonnost. Průběh hranice rizika tedy vypovídá o vztahu podniku k riziku. Ve šrafované oblasti schématu nacházející se nad hranicí rizika jsou vyobrazena rizika, která jsou na základě aplikace metody matice hodnocení rizik vyhodnocena jako závažná.⁷⁶

Schéma č. 7: Matice hodnocení rizik

Zdroj: FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 288. ISBN 978-80-271-2499-2.

Po provedení analýzy rizikosti projektu vyvstává otázka, jakým způsobem lze riziko omezit. Odhlédneme-li od možnosti riziko přenést na jiný subjekt prostřednictvím pojištění či outsourcingu (zde je nutné dbát na přesnou formulaci sankční ujednání), základním nástrojem, kterým se lze proti vysokému riziku bránit, je diverzifikace rizika, jejímž cílem je „rozložit riziko na co největší základnu“⁷⁷. Diverzifikace rizika nejčastěji probíhá v oblasti výrobního programu (produktového portfolia), skladby zákazníků a odbytových cest, struktury dodavatelů, geografické působnosti (činnosti podniku v různých zemích) a investičního programu (souběžné

⁷⁶ FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 288. ISBN 978-80-271-2499-2.

⁷⁷ FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 294. ISBN 978-80-271-2499-2.

realizace projektů).⁷⁸ S mírou diverzifikace tedy roste odolnost podniku proti negativním změnám podnikatelského okolí.⁷⁹

Nejčastěji diverzifikovanou oblastí činnosti výrobních podniků je struktura produktového portfolia. K rozšíření výroby o nové typy výrobků je přistupováno s cílem kompenzovat případný pokles poptávky po stávajících výrobcích růstem poptávky po nových produktech.⁸⁰

Při rozhodování o rozsahu a struktuře diverzifikace je nutné vycházet ze skutečnosti, že proces diverzifikace podniku vždy přináší nová rizika. Před jeho realizací je tedy potřeba tato rizika posoudit a zjistit, zda je podnik schopen je nést a zda nárůst rizik v důsledku plánované diverzifikace nepřevyšuje předpokládané snížení rizik diverzifikací. Zejména u malých a středních podniků může neuvážená realizace diverzifikace představovat významný krok směrem k insolvenčnímu. U kapitálově silných podniků je zdárné provedení diverzifikace mnohem více pravděpodobné.⁸¹ Dále je vhodné analyzovat stupeň závislosti jednotlivých diverzifikovaných oblastí mezi sebou, neboť s růstem vzájemné závislosti diverzifikovaných oblastí současně dochází k poklesu míry snížení rizika a naopak.⁸² Expanze na zahraniční trhy v rámci regionu tak podniku přinese nižší pokles rizika než průnik na trhy s odlišnou skladbou zákazníků.

Kromě diverzifikace hlavní činnosti podniku je vhodné přistoupit také k diverzifikaci investičních aktivit podniku. Pro představu o míře rizika (a tedy vhodnosti diverzifikace) jednotlivých investičních příležitostí lze vycházet ze schématu č. 8. Zatímco investice do nemovitostí či drahých kovů jsou obvykle spojovány s nízkým rizikem, za vysoce rizikové jsou považovány investice do opcí a termínových kontraktů.

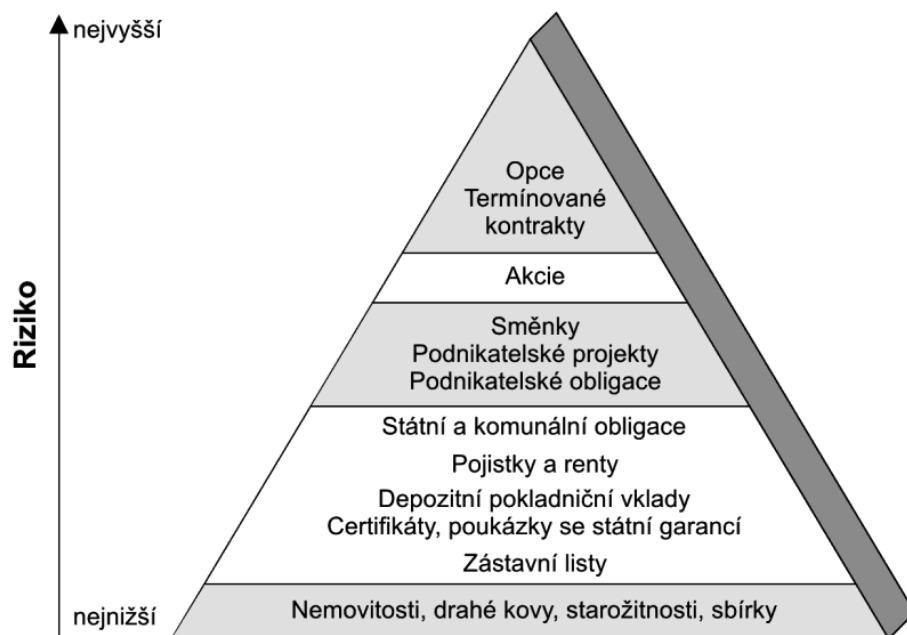
⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ FOTR, Jiří a SOUČEK, Ivan. *Podnikatelský záměr a investiční rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Expert. s. 162. ISBN 978-80-247-0939-0.

⁸⁰ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 153. ISBN 978-80-247-3051-6.

⁸¹ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 154. ISBN 978-80-247-3051-6.

⁸² FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. s. 294. ISBN 978-80-271-2499-2.

Schéma č. 8: Míra rizika investičních příležitostí

Zdroj: SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 262. ISBN 978-80-247-3051-6.

2 Faktoring jako nástroj financování

Problematiku využití faktoringu jako nástroje financování podniku považují za vhodné uvést jejím zasazením do širšího kontextu vysvětlením teoretického členění způsobů financování podniku s důrazem na alternativní způsoby financování. Pojednání o alternativních způsobech korporátního financování umožňuje na faktoring nahlížet jako na jednu z možných eventualit ke způsobům tradičním. K bližšímu představení jednotlivých tradičních způsobů financování přistoupeno nebude, neboť tato materie již přesahuje rámec práce.

2.1 Systematika způsobů podnikového financování

Na problematiku podnikového financování lze nahlížet z řady hledisek. Posouzením časové struktury aktivní a pasivní části bilance podniku pomocí zlatého bilančního pravidla financování⁸³ lze rozlišit konzervativní, agresivní a vyvážený způsob financování. Konzervativní způsob spočívá ve využívání dlouhodobého kapitálu za účelem financování dlouhodobých i oběžných aktiv. Jsou-li dlouhodobé potřeby podniku kryty krátkodobými zdroji, je podnik financován agresivním způsobem, což může být vhodné zejména v růstové fázi životního cyklu podniku. Za ideální způsob financování lze obecně považovat vyvážený způsob, neboť jeho aplikací dochází k naplnění zlatého bilančního pravidla financování, tedy souladu životnosti aktiv a splatnosti pasiv.⁸⁴ Je-li dlouhodobý majetek, tj. fixní majetek a trvalá část oběžného majetku, financován dlouhodobým kapitálem a je-li krátkodobým kapitálem financována přechodná část oběžného majetku, je dosaženo optimálního poměru mezi rentabilitou a rizikem.

Dále lze podnikové financování členit na běžné a mimořádné. Běžným financováním je zajišťován kapitál pro běžný provoz podniku, a to zejména pořizováním oběžných aktiv. Mimořádné financování probíhá při specifických činnostech, které souvisejí zejména s životním cyklem podniku. Za mimořádné

⁸³ K tomu blíže viz výklad o optimální kapitálové struktuře obsažený v kapitole 1.2.1.1.

⁸⁴ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 83. ISBN 978-80-247-3158-2.

financování lze označit zejména financování zakládání, rozšiřování, spojování, sanaci a likvidaci podniku⁸⁵.

Dle kritéria původu kapitálu je rozlišováno financování vnitřní neboli interní a vnější neboli externí. Zatímco vnitřní financování spočívá ve využívání kapitálu vytvořeného hospodářskou činností podniku, vnějším financováním je kapitál získán mimo podnik.⁸⁶ Běžnými vnějšími zdroji financování podnikových investic jsou zejména nerozdělený zisk, rezervy a odpisy. Externí financování je realizováno především dlouhodobými úvěry, emisemi cenných papírů, prostřednictvím veřejných podpor podnikání, leasingem, rizikovým kapitálem a privátními investory (*business angels*).⁸⁷

2.1.1 Alternativní způsoby financování podniku

Z výše uvedených způsobů vnitřního a vnějšího financování podniku pokládám za vhodné upřesnit podstatu financování rizikovým kapitálem a privátními investory, neboť diplomová práce rozebírá alternativní způsob financování podniku a tyto způsoby financování jsou taktéž považovány za alternativní.

Principem financování podniku pomocí rizikového neboli venture kapitálu je získání kapitálu od investora, který má zájem do společnosti dočasně vstoupit s cílem následného zhodnocení jím nabytého podílu. Financování rizikovým kapitálem probíhá v těchto fázích: „*nákup podílu na základním kapitálu podniku (zpravidla menšinového), správa investice, zhodnocení v časovém horizontu nejčastěji 3-5 let a následný prodej majetkového podílu se ziskem*“⁸⁸.

Jelikož investor nabytí ve společnosti účast, sdílí společně s ostatními společníky podnikatelské riziko. Je tedy přímo zainteresován na zajištění prosperity daného ekonomického subjektu. K tomu investor často přispívá z větší míry jeho odbornými znalostmi či obchodními kontakty než jím poskytnutým kapitálem.

⁸⁵ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 230. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁸⁶ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 229. ISBN 978-80-7179-892-7.

⁸⁷ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 84-99. ISBN 978-80-247-3158-2.

⁸⁸ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 97-98. ISBN 978-80-247-3158-2.

Jelikož venture kapitálový investor přistupuje k nabytí podílu po pečlivém výběru vhodného podnikatelského záměru, u něž očekává zdárnou realizaci jeho tvůrci, jeho činnost spočívá zejména v přijímání významných rozhodnutí. Operativní rozhodnutí týkající se běžné činnosti podniku jsou i po vstupu investora realizována stávajícím způsobem.⁸⁹

Investor zvažuje vstup do podniku na základě kalkulace předpokládané rentability jím vloženého kapitálu. Jelikož k vyšší výsledné rentability svojí účastí přispívá, pokles podílů stávajících společníků na zisku v důsledku vstupu investora může být stávajícím společníkům vykompenzován právě vyšší rentabilitou vlastního kapitálu. Financování rizikovým kapitálem tak může pro podnik představovat vhodnou alternativu k úvěrovému financování, kterým na jednu stranu není zasahováno do vlastnické struktury, ale které je na druhou stranu vždy spojeno s náklady v podobě smluvených úroků.⁹⁰ Navýšení kapitálové vybavenosti v důsledku financování venture kapitálem navíc může do budoucna pozitivně ovlivnit kredibilitu podniku potřebnou v rámci úvěrového procesu.⁹¹

Financování rizikovým kapitálem je obvykle uskutečňováno prostřednictvím fondů. Fondy rizikového kapitálu se liší zejména odvětvovým zaměřením a požadovanou fází životního cyklu společnosti. Rozlišují se tak fondy zajišťující „*předstartovní financování (seed capital), startovní financování (start-up capital), rozvojový kapitál (development capital), financování počátečního rozvoje (early stage expansion capital), rozvojové financování (expansion capital), revitalizační kapitál (turnaround capital), záchranný kapitál (rescue capital), náhradní financování (debt replacement capital) či financování akvizic (acquisition capital)*“⁹².

Privátní neboli andělstí investoři vkládají kapitál do malých a středních podniků (SME) v začátku jejich růstové fáze. Expandující podniky tak získávají peněžní příjmy, kterými vyrovnávají cash flow potřebné v následných fázích jejich životního cyklu. Privátními investory nejsou investiční fondy, ale jednotlivci disponující

⁸⁹ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 98. ISBN 978-80-247-3158-2.

⁹⁰ § 2395 OZ.

⁹¹ SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert. s. 168. ISBN 978-80-247-3494-1.

⁹² ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 98. ISBN 978-80-247-3158-2.

vysokým jměním a dostatkem profesních zkušeností získaných například z manažerské praxe či vlastní podnikatelské činnosti. Podnikům s růstovým potenciálem tak současně s kapitálem předávají cenné rady. Privátní investoři tedy poskytují tzv. *smart money*.⁹³

Privátní investory působící v České republice sdružuje Czech Business Angel Association (dále jen „CBAA“). Jedná se o zájmové sdružení, které je členem nadnárodních organizací European Business Angels Network a Business Angels Europe. Cílem CBAA je reprezentace zájmů andělských investorů a prohlubování vztahů mezi členy CBAA a podniky. Za účelem vzájemného sdílení zkušeností a příležitostí mezi andělskými investory vybudovala CBAA síť kontaktů,⁹⁴ přičemž pro zajištění dostatečného odborného přínosu jednotlivých členů je členství v CBAA podmíněno získáním doporučení k přijetí od dvou stávajících členů.⁹⁵ Členskou základnu CBAA tvoří investoři různé oborové i teritoriální specializace. Seznam zakládajících i řádných členů včetně jejich kariérních profilů lze nalézt na webových stránkách CBAA.⁹⁶

2.2 Vymezení faktoringu

Faktoring je metoda financování podniku, jehož ekonomická podstata spočívá v postoupení podnikových pohledávek. Jedná se o „*finanční službu, při níž na subjekt poskytující factoringovou službu (factor) jsou od vlastníků pohledávek (dodavatelů zboží nebo služeb) postupovány jejich dosud nesplacené pohledávky za úhradu ceny dodaného zboží či služeb za dlužníky (kupujícími, objednateli) za předem dohodnutých finančních a věcných podmínek*“⁹⁷. Jelikož dochází k postoupení pohledávek tvořících oběžný majetek, faktoring představuje způsob krátkodobého

---

⁹³ Czech Business Angel Association z.s. *O angel investování* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/o-angel-investovani.html>.

⁹⁴ Czech Business Angel Association z.s. *O asociaci* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/o-asociaci.html>.

⁹⁵ Czech Business Angel Association z.s. *Jak se stát členem* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/jak-se-stat-clenem.html>.

⁹⁶ Czech Business Angel Association z.s. *Členové* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/clenove.html>.

⁹⁷ Česká leasingová a finanční asociace. *Právní základ faktoringu* [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/341-pravni-zaklad-factoringu.docx>.

financování.⁹⁸ Doba splatnosti postoupených pohledávek obvykle nepřesahuje 180 dnů.⁹⁹ Faktoring je tak v podnikové sféře nástrojem získávání provozního neboli čistého pracovního kapitálu¹⁰⁰, a to zejména v situacích, kdy je potřeba přistoupit na požadavky odběratelů ohledně odložení splatnosti pohledávek, překlenout sezónní ekonomické obtíže či s předstihem realizovat úhrady dodavatelům.¹⁰¹

Ke sjednání faktoringu může být přistoupeno také z důvodu zmírnění dopadů nenadálých platebních potíží významných odběratelů na dodavatelský podnik. Jelikož náklady na faktoring jsou předvídatelné a mohou být rozpočtovány do cen produktů, lze faktoring vnímat jako alternativu k pojištění platební schopnosti.¹⁰²

Za další funkci faktoringu lze označit správu pohledávek, neboť současně s realizací odkupu pohledávek, resp. jejich profinancováním, jsou běžně sjednávány služby související s jejich správou. Faktor tak může být zavázán zajišťovat například vedení účetních záznamů o pohledávkách, jejich fakturaci, inkaso či vymáhání.¹⁰³ Přehled o úkonech provedených faktorem vůči odběratelům, jejichž pohledávky mu byly postoupeny, podnik získává prostřednictvím informačního systému faktora. On-line faktoringové systémy jsou v současné době již standardní službou, která je poskytována všemi významnými společnostmi faktoringového trhu.¹⁰⁴ Po zřízení přístupu do systému může podnik sledovat aktuální stav postoupených pohledávek, vyhodnocovat platební morálku jednotlivých odběratelů či vytvářet statistiky na základě historických dat.¹⁰⁵ Pokročilé faktoringové systémy umožňují elektronicky

⁹⁸ REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. Finance. s. 95. ISBN 978-80-247-1835-4.

⁹⁹ REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Řízení platební schopnosti podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 92. ISBN 978-80-247-3441-5.

¹⁰⁰ Blíže k čistému pracovnímu kapitálu viz výklad o optimální kapitálové struktuře obsažený v kapitole 1.2.1.1.

¹⁰¹ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 226. ISBN 978-80-7179-462-2.

¹⁰² RUDDY, Noel; MILLS, Simon; DAVIDSON, Nigel. *Salinger on Factoring*. 4th ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. s. 34. ISBN 978-0-421-88320-8.

¹⁰³ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 226-227. ISBN 978-80-7179-462-2.

¹⁰⁴ Viz Factoring KB, a.s. *EFactoring* [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.factoringkb.cz/cs/o-factoringu/e-factoring> či Factoring České spořitelny, a.s. *EFactoring* [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.factoringcs.cz/cs/home/efactoring>.

¹⁰⁵ Viz Factoring České spořitelny, a.s. *EFactoring* [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.factoringcs.cz/cs/home/efactoring>.

postupovat pohledávky, čímž dochází k oboustrannému snížení administrativní zátěže při zpracování jednotlivých případů.¹⁰⁶

Odborná literatura zařazuje factoring mezi alternativní způsoby financování podniku.¹⁰⁷ Factoring představuje alternativu k úvěrovému financování¹⁰⁸ s tím, že zásadní výhodou factoringu oproti bankovnímu financování je rychlost získání dodatečných finančních zdrojů. Místo administrativně a časově náročného procesu typického pro úvěrové financování postačí na základě vzniklého factoringového vztahu postoupit faktorovi další pohledávky.

Faktor je typicky specializovaná společnost zabývající se factoringem. Touto společností bývá obvykle banka či její dceřiná společnost¹⁰⁹. Faktor pohledávky obvykle odkupuje bez regresu (práva zpětného postihu dodavatele při nezaplacení odběratelem - viz níže).¹¹⁰ Pohledávky jsou faktorem odkupovány na základě dlouhodobého smluvního vztahu, v rámci kterého je na faktora postupována vymezená část pohledávek podniku. Factoringové služby nebývají poskytovány pro jednotlivé případy.¹¹¹

2.3 Druhy factoringu

Factoring lze realizovat v různých formách. V praxi je nejčastěji rozlišován regresní a bezregresní factoring.

V případě **regresního factoringu** nepřechází riziko insolvence nebo nevěle odběratele plnit na faktora.¹¹² Toto klíčové riziko tedy nese i po postoupení

---

¹⁰⁶ Touto funkcí disponuje např. eFactoring (Factoring České spořitelny, a.s.) - viz Factoring České spořitelny, a.s. *EFactoring* [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.factoringscs.cz/cs/home/efactoring>.

¹⁰⁷ Např. ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. Finance. s. 361. ISBN 978-80-271-2215-8.

¹⁰⁸ Česká leasingová a finanční asociace. *Charakteristika factoringu* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/cdfdb0b62563478e78bb710712759c05.doc>.

¹⁰⁹ V prostředí České republiky např. Factoring KB, a.s. či ČSOB Factoring, a.s.

¹¹⁰ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 225-226. ISBN 978-80-7179-462-2.

¹¹¹ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 138. ISBN 978-80-247-3051-6.

¹¹² Česká leasingová a finanční asociace. *Charakteristika factoringu* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/cdfdb0b62563478e78bb710712759c05.doc>.

pohledávky podnik. Regresní faktoring je tak vhodným způsobem financování pohledávek z běžných obchodních vztahů se solventními dodavateli.¹¹³

Z právního hlediska je zachování rizika neuspokojení pohledávky na straně podniku docíleno tím, že po vyhodnocení solventnosti odběratelů a následném rozhodnutí danou faktoringovou transakci realizovat faktor přebírá pohledávku do správy. „*V regresním faktoringu zůstává pohledávka ve vlastnictví dodavatele.*“¹¹⁴

Pro **bezregresní faktoring** je naopak typické, že k přenosu rizika neuspokojení pohledávky na faktora dochází, a to do výše smluvených limitů. Tyto limity jsou pro jednotlivé dlužníky daného podniku určovány individuálně.¹¹⁵ S ohledem na převzetí uvedeného rizika faktorem je typickým uživatelem bezregresního faktoringu podnik, který spolupracuje s tuzemskými či zahraničními neprověřenými dodavateli.¹¹⁶ Bezregresní faktoring je také nazýván jako faktoring s pojištěním.¹¹⁷

Faktor zajišťující bezregresní formu faktoringu přejímá úvěrové riziko tím způsobem, že pro případ, že odběratel nesplní závazek zaplatit dodavateli poskytnuté plnění, je smluvně zavázán proplatit postoupenou pohledávku postupiteli poskytnutím tzv. garanční platby.¹¹⁸

Faktoring je běžně sjednáván s tzv. předfinancováním neboli úvěrováním, jehož podstatou je proplacení ujednané procentuální hodnoty postupovaných pohledávek (obvykle se jedná o 75 až 90 %) již v době jejich postoupení.¹¹⁹ V důsledku předfinancování tedy dochází k rychlému navýšení provozního kapitálu.

¹¹³ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 137. ISBN 978-80-247-3051-6.

¹¹⁴ KOVÁČ, Michal a STUMPFHOVÁ, Petra. *Faktoring - známý pojem, avšak málo a někdy i nesprávně používaný* [online]. Grant Thornton Czech Republic a.s., 2021. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.gtnews.cz/publikace/faktoring-znamy-pojem-avsak-malo-a-nekdy-i-nespravne-pouzivany>.

¹¹⁵ Česká leasingová a finanční asociace. *Charakteristika faktoringu* [online]. [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/cdfdb0b62563478e78bb710712759c05.doc>.

¹¹⁶ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 138. ISBN 978-80-247-3051-6.

¹¹⁷ REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Řízení platební schopnosti podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. s. 92. ISBN 978-80-247-3441-5.

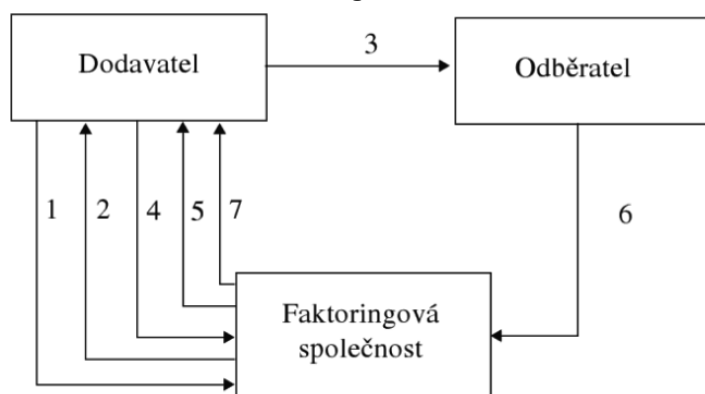
¹¹⁸ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 226. ISBN 978-80-7179-462-2.

¹¹⁹ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 226. ISBN 978-80-7179-462-2.

2.4 Faktoringový proces

Podnik zvažující využití faktoringových služeb by měl při posuzování vhodnosti tohoto způsobu financování vycházet z dostatku informací o průběhu faktoringové transakce. Faktoringová transakce probíhá v postupných krocích, které činí jednotlivé subjekty faktoringového vztahu, tedy financovaný podnik, resp. dodavatel, odběratel a faktor. Sled jednotlivých fází faktoringového obchodu za předpokladu, že odběratel splní závazek uhradit dodané zboží či poskytnuté služby (6. fáze faktoringové transakce), je patrný ze schématu č. 9. Nesplní-li odběratel tento závazek, je faktor povinen, je-li sjednán bezregresní faktoring, podniku poskytnout výše zmíněnou garanční platbu.

Schéma č. 9: Fáze faktoringové transakce

Zdroj: POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-462-2.

1. Počáteční úkon, který podnik za účelem realizace faktoringu činí, je podání žádosti o poskytnutí faktoringové služby, v rámci které žádá faktora o faktoring podnikem vlastněných pohledávek. Ze strany faktora je v žádosti běžně požadováno uvést výčet obchodních partnerů podniku a podrobnou specifikaci řady ekonomických údajů o obchodních aktivitách s jednotlivými dodavateli, například roční počet faktur, splatnost faktur či plán obratu na dalších rok.¹²⁰ Vzhledem k citlivosti těchto údajů jsou veškeré podnikem poskytnuté informace běžně považovány za obchodní tajemství, přičemž o tomto je žadatel zpravidla poučen již v žádosti.¹²¹ Podnik by měl

¹²⁰ Factoring České spořitelny, a.s. *Předběžný zájem o factoring* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: https://www.factoringcs.cz/files/Predbezny_zajem_o_factoring.xls.

¹²¹ Např. Factoring KB, a.s. *Žádost o poskytování faktoringových služeb* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.factoringkb.cz/file/edee/2021/ke-stazeni/factoringkb-zavazna-zadost-o-spolupraci.doc>: „Veškeré informace uvedené v požadovaných podkladech jsou předmětem obchodního tajemství.“

dále počítat s tím, že v rámci žádosti bude dokládat údaje nutné pro vyhodnocení jeho solventnosti, a to v obdobném rozsahu jako v případě žádosti o poskytnutí korporátního úvěru. Faktorem tak mohou být vyžadovány například údaje o společnících žadatele a velikosti jejich podílů, majetkových účastech žadatele, časové struktuře jednotlivých druhů jeho závazků (zejména úvěry, pronájmy, zastavený majetek a ručení) či celkové ekonomické situaci doložené pomocí daňových přiznání či účetních závěrek.¹²²

2. Následně faktor analyzuje bonitu podniku i jeho dodavatele či dodavatelů. Na základě výsledků analýzy se faktor rozhoduje, zda danému podniku faktoringovou službu poskytne. V případě kladného vyhodnocení bonity faktor přistupuje ke kalkulaci cenové nabídky. Poté následuje kontraktační proces směřující k uzavření faktoringové smlouvy, jež specifikuje konkrétní podmínky spolupráce mezi podnikem a faktorem. Návrh faktoringové smlouvy je faktorem vypracován na základě informací uvedených faktorem v žádosti (viz výše).

3. Dodavatel plní závazek, tj. dodá zboží či poskytne službu, a vystaví podniku fakturu.

4. Po obdržení faktury podnik přistupuje k cescí pohledávky faktorovi. Tento proces probíhá dle níže rozebrané právní úpravy postoupení pohledávky.

5. V případě, že je sjednáno předfinancování, poskytuje faktor podniku částku odpovídající smluvené procentuální hodnotě pohledávky. Tato transakce je označována jako tzv. zálohová platba.

6. Odběratel plní závazek uhradit dodané zboží či poskytnuté služby. Je tak povinen učinit v rámci sjednané doby splatnosti, přičemž splatnost převyšující šedesát dnů lze dle OZ sjednat pouze v případě, že „*to není vůči věřiteli hrubě nespravedlivé*“¹²³. Není-li doba splatnosti sjednána, nastupuje taktéž zákonná úprava. Za předpokladu, že jsou obě smluvní strany podnikateli, je cena dodaného zboží či služeb dle OZ splatná do třiceti dnů od obdržení faktury nebo plnění, v závislosti na tom, kdy

---

¹²² Factoring KB, a.s. *Žádost o poskytování factoringových služeb* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.factoringkb.cz/file/edee/2021/ke-stazeni/factoringkb-zavazna-zadost-o-spolupraci.doc>.

¹²³ § 1963 odst. 2 OZ.

nastala pozdější z těchto právních skutečností.¹²⁴ Při výpočtu posledního dne splatnosti je nutné vycházet z právní úpravy počítání času v soukromém právu, a to z pravidla, že „*lhůta nebo doba určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její počátek*“¹²⁵. Učinění výzvy k placení dodavatelem zákon nevyžaduje.¹²⁶

7. Poslední fází faktoringové transakce představuje platba faktoringové společnosti financovanému podniku ve výši hodnoty pohledávky ponížené o zálohovou platbu (bylo-li smlouveno předfinancování) a odměnu faktora.¹²⁷ Zatímco v případě faktoringu bez předfinancování tvoří odměnu faktora především faktoringová provize (poplatek), v případě faktoringu s předfinancováním je podniku dále účtována smlouvená výše úroků z prostředků poskytnutých faktorem formou zálohové platby.¹²⁸

2.5 Nákladnost faktoringu

Výše nákladů na faktoring závisí na řadě faktorů. Kromě rozsahu poskytovaných faktoringových služeb je při kalkulaci cenové nabídky faktorem zohledňována, stejně jako při rozhodování, zda faktoringovou službu podniku poskytne, především solventnost podniku a jeho odběratelů.

V rámci analýzy solventnosti faktor vyhodnocuje finanční i nefinanční faktory. Vedle ukazatelů finanční stability podniku je tak posuzována například jeho vlastnická struktura, doba existence či právní forma podnikání a s ní související rozsah zákonného ručení společníků za dluhy společnosti. V rámci konkrétní cenové nabídky vypracované faktorem je celková smluvní cena obvykle stanovena pomocí dvou složek, a to faktoringového poplatku a úroku.

Faktoringový poplatek, označovaný také jako faktoringová provize, odráží výši nákladů faktora souvisejících s administrací faktoringu. Jedná se například o náklady na vedení účetnictví,¹²⁹ upomínání dlužníků a případné navazující inkasní postupy.¹³⁰

---

¹²⁴ § 1963 odst. 1 OZ.

¹²⁵ § 605 odst. 1 OZ.

¹²⁶ Viz znění § 1963 odst. 1 OZ.

¹²⁷ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. s. 227. ISBN 978-80-7179-462-2.

¹²⁸ RADOVÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Petr a MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého*. 7. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance. s. 194. ISBN 978-80-247-3291-6.

¹²⁹ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. s. 137. ISBN 978-80-247-3051-6.

Při jeho kalkulaci faktor analyzuje strukturu postupovaných pohledávek, a to zejména z hlediska jejich počtu, hodnoty a splatnosti. V případě bezregresní formy faktoringu je ve výši faktoringového poplatku dále zohledňován přenos úvěrového rizika na faktora.¹³¹

Úrok je účtován, jak je uvedeno výše, pouze v případě, že je sjednáno předfinancování. Úročení probíhá na denní bázi, přičemž výše úrokových sazeb odpovídá úrovni obvyklé pro běžné kontokorentní financování. Úrokové sazby vycházejí z referenčních úrokových sazeb na mezibankovních měnových trzích (pro CZK zejména ze sazeb PRIBOR¹³²).¹³³

Postup výpočtu čistých ročních nákladů na faktoring, tj. nákladů na faktoring po zohlednění úspory ostatních nákladů podniku dosažené využitím faktoringu, je vysvětlen na příkladu.

Příklad

Na základě uzavřené faktoringové smlouvy, kterou je sjednán bezregresní faktoring, podnik postupuje veškeré pohledávky z obchodních vztahů faktoringové společnosti. V minulém roce dosáhl celkový objem vzniklých pohledávek z obchodních vztahů podniku částky 210 mil. Kč. Podrobnou analýzou účetních záznamů podnik zjistil, že pohledávky byly postupovány v průměru jednou za 18 dnů, přičemž průměrný peněžní objem v rámci jednotlivého postoupení činil 10,5 mil. Kč. Před splatností (pro zjednodušení výpočtu je uvažována jednotná splatnost v délce 30 dnů od vzniku pohledávky) byly podniku zaplacený pohledávky v hodnotě 35 mil. Kč. Pohledávky zaplacené před splatností byly jednotlivými dodavateli uhrazeny v průměru za 27 dnů od jejich vzniku. Úroková sazba 1M PRIBOR dosahovala průměrné výše 3,5 % p. a. V rámci propočtu nákladů na

¹³⁰ MÜLLEROVÁ, Libuše a MEJZLÍK, Ladislav. *Interpretace Národní účetní rady I-12 Faktoring*. Auditor. 2019, č. 4. s. 7. ISSN 1210-9096.

¹³¹ RADOVÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Petr a MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého*. 7. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance. s. 194. ISBN 978-80-247-3291-6.

¹³² Prague InterBank Offered Rate. Pro aktuální i historické výše sazeb viz Česká národní banka. *Fixing úrokových sazeb na mezibankovním trhu depozit - PRIBOR* [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/pribor/fixing-urokovych-sazeb-na-mezibankovnim-trhu-depozit-pribor>.

¹³³ MÜLLEROVÁ, Libuše a MEJZLÍK, Ladislav. *Interpretace Národní účetní rady I-12 Faktoring*. Auditor. 2019, č. 4. s. 7. ISSN 1210-9096.

faktoring v současném roce je očekáváno, že výše uvedené hodnoty dosáhnou stejné výše.

Faktor je zavázán financovat formou předfinancování 80 % objemu pohledávek. Úrok je počítán z objemu prostředků poskytnutých podniku faktorem v rámci předfinancování, a to za období od obdržení příslušné zálohové platby do zaplacení pohledávky dlužníkem, resp. do obdržení garanční platby faktorem. Faktor je povinen poskytnout garanční platbu ihned po splatnosti pohledávky. Úroková sazba je sjednána ve výši 1M PRIBOR + 2,5 %. K účtování úroku dochází na denní bázi, přičemž dle sjednaných pravidel úročení je za 1 rok považováno 360 dnů.

Faktor požaduje, aby byl faktoringový poplatek, který činí 1,6 % nominální výše pohledávek, hrazen snížením objemu prostředků vyplácených v rámci předfinancování.

Dle kalkulací podniku dojde využitím faktoringu k roční úspoře nákladů spojených se správou pohledávek a jejich odpisy v rozsahu 3,6 mil. Kč.

Určete roční výši čistých nákladů na faktoring v současném roce.

Řešení

Prvním krokem výpočtu roční výše čistých nákladů na faktoring ($\check{C}NF_r$) je stanovení roční výše nákladů na faktoring, tedy nákladů bez zohlednění úspory ve výši 3,6 mil. Kč. Roční náklady na faktoring se skládají z roční výše faktoringového poplatku a z úroků.

Faktoringový poplatek, jehož výše vypočtená z průměrného objemu postoupených pohledávek činí 168 tis. Kč [$0,016 \times 10,5 \text{ mil. Kč}$], je za kalendářní rok hrazen dvacetkrát [$360 \div 18$]. Roční výše faktoringového poplatku tak činí 3,36 mil. Kč [$168 \text{ tis. Kč} \times 20$].

Roční výše úroků odpovídá součinu celkového objemu prostředků, které jsou v daném roce vypláceny podniku faktorem za postoupení pohledávek, délky úrokového období vyjádřené v letech a roční úrokové sazby. Úroky je nutné počítat odděleně pro pohledávky uhrazené dlužníky včas, tj. v rámci splatnosti, a pro pohledávky proplacené podniku faktorem na základě sjednaných garančních plateb. Roční výše úroků účtovaných z předfinancování poskytnutého za účelem

profinancování pohledávek, u kterých se očekává jejich včasná úhrada, činí 123 984 Kč [35 mil. Kč $\times$ 0,8 $\times$ (1 - 0,016) $\times$ 27 $\div$ 360 $\times$ 0,06]. Roční úroky účtované z předfinancování poskytnutého s očekáváním, že zbývající hodnota pohledávky bude profinancována prostřednictvím garanční platby, činí 688 800 Kč [(210 mil. Kč - 35 mil. Kč) $\times$ 0,8 $\times$ (1 - 0,016) $\times$ 30 $\div$ 360 $\times$ 0,06].

Za rok tedy podnik zaplatí faktorovi na úrocích 812 784 Kč [123 984 Kč + 688 800 Kč]. Roční náklady na faktoring tak činí 4 172 784 Kč [3,36 mil. Kč + 812 784 Kč].

Čistou výši ročních nákladů na faktoring lze vyčíslit odečtením úspory nákladů ve výši 3,6 mil. Kč od ročních nákladů na faktoring. Čistá výše ročních nákladů na faktoring v současném roce tedy činí 572 784 Kč [4 172 784 Kč - 3,6 mil. Kč]. Celý výpočtový vzorec je uveden níže:

$$\begin{aligned} \check{C}NF_r &= 0,016 \times 10.500.000 \times \frac{360}{18} + 35.000.000 \times 0,8 \times (1 - 0,016) \times \frac{27}{360} \times 0,06 \\ &+ (210.000.000 - 35.000.000) \times 0,8 \times (1 - 0,016) \times \frac{30}{360} \times 0,06 - 3.600.000 \\ &= 572.784 \text{ Kč} \end{aligned}$$

3 Právní úprava faktoringu

Jelikož podstatou faktoringu je postoupení pohledávek, je nutné analyzovat právní úpravu tohoto právního jednání a vymezit tak mantinely, v rámci kterých faktoringový vztah probíhá. Před rozbohem právní úpravy postoupení pohledávky však považují za vhodné pojmově vymezit předmět postoupení, tedy pohledávku, a odlišit jej od souvisejících pojmů.

3.1 Pohledávka

Definice **pohledávky** vyplývá z ustanovení § 1721 OZ, které uvádí, že „ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit“¹³⁴. Z dikce tohoto ustanovení, které definuje pohledávku v rámci legální definice závazku, vyplývá, že pohledávku je nutné chápat jako obsah závazku, zatímco **plnění**, tj. povinnost *dare, facere, omittere* či *pati*, jako jeho předmět. Pohledávce odpovídá dluh v podobě povinnosti právo na určité plnění uspokojit splněním. Pohledávka, jakožto právo na plnění, je z hlediska její právní povahy nehmotnou movitou věcí ve smyslu § 496 odst. 2 a § 498 odst. 2 OZ.¹³⁵

Od pohledávky je třeba odlišit pojem **nárok**, jehož legální definici však právní řád České republiky neobsahuje. Odborná literatura vymezuje nárok jako „možnost domoci se s úspěchem svého subjektivního občanského práva uplatněním donucení u státního orgánu“¹³⁶. Obdobně definoval nárok Ústavní soud v nálezu ze dne 12. ledna 2016, sp. zn. III. ÚS 119/14, ve kterém za pojmový znak nároku označil „možnost uplatnit příslušnou pohledávku u soudu (*actio nata*)“¹³⁷.

Není-li možné pohledávku s úspěchem uplatnit u soudu, nejedná se o nárok, jak bylo vysvětleno výše, avšak může jít o tzv. **naturální pohledávku**. Pro naturální

¹³⁴ § 1721 OZ.

¹³⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1-7. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹³⁶ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jiří; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 62. ISBN 978-80-7400-108-6.

¹³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 12. ledna 2016, sp. zn. III. ÚS 119/14, ECLI:CZ:US:2016:3.US.119.14.1. In: Sbíрка nálezů a usnesení Ústavního soudu. Ročník 2016, číslo 80, sbírkové číslo 3/2016. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud/_www/Aktualne_prilohy/SN-80-OK.pdf.

pohledávky platí, že pokud dlužník plnění za uvedené situace poskytne, je dluh řádně splněn a tím pádem mu již nenáleží právo na vrácení plnění z důvodu bezdůvodného obohacení. V praxi lze na naturální pohledávky narazit poměrně často. Jedná se zejména o případy plnění po promlčecí lhůtě¹³⁸, otálení s uplatněním práva na zaplacení dluhu¹³⁹ či plnění z důvodu konání druhé strany za zakázaným účelem^{140, 141}.

Z ustanovení § 1721 OZ se dále podává, že **závazek** je v porovnání s pohledávkou a jí dopovídajícím dluhem širší pojem. Přestože ustanovení § 1789 OZ uvádí, že „ze závazku je dlužník povinen něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět a věřitel je oprávněn to od něho požadovat“¹⁴², závazek nesestává pouze z pohledávky a dluhu, ale také ze souvisejících práv a povinností. Tato skutečnost vyplývá např. z ustanovení § 1880 odst. 1 OZ,¹⁴³ které uvádí, že „postoupením pohledávky nabývá postupník také její příslušenství a práva s pohledávkou spojená, včetně jejího zajištění“¹⁴⁴. Může jít kupříkladu o právo na úroky z prodlení či právo určit splatnost dluhu. Dále jsou obsahem závazku práva vztahující se k trvání závazku. Těmito právy jsou například právo uplatnit námitku relativní neplatnosti či odstoupit od smlouvy, na základě které závazek vznikl. Jelikož tato práva nejsou právem na plnění protistrany, nejsou součástí pohledávky, avšak součástí závazku tvoří.¹⁴⁵

Dle komentářové literatury je součástí závazku, resp. smlouvy, ze které závazek vzešel, také kauza neboli hospodářský důvod vzniku závazku.¹⁴⁶ Přestože vznik závazku není podmíněn vyjádřením jeho kauzy, na věřitele současně dopadá

¹³⁸ Viz § 609 OZ: „Nebylo-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Plnil-li však dlužník po uplynutí promlčecí lhůty, nemůže požadovat vrácení toho, co plnil.“

¹³⁹ Viz § 1805 odst. 2 OZ: „Věřitel, který bez rozumného důvodu otálí s uplatněním práva na zaplacení dluhu tak, že úroky činí tolik co jistina, pozbývá právo požadovat další úroky. Ode dne, kdy uplatnil právo u soudu, mu však další úroky náleží.“

¹⁴⁰ Viz § 2998 věta první OZ: „Plnila-li strana vědomě proto, aby druhá strana něco vykonala za účelem zakázaným nebo zcela nemožným, nemá právo požadovat, aby jí to bylo vráceno.“

¹⁴¹ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr a PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2017. Student. s. 26. ISBN 978-80-7502-124-3.

¹⁴² § 1789 OZ.

¹⁴³ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1-7. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁴⁴ § 1880 odst. 1 OZ.

¹⁴⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1-7. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁴⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 299. ISBN 978-80-7400-535-0.

povinnost kauzu prokázat.¹⁴⁷ Existuje-li kauza a došlo-li k vzniku závazku, závazek působí *inter partes*¹⁴⁸ a není jej následně možné bez ujednání věřitele a dlužníka změnit.¹⁴⁹ Výjimku z tohoto obecného pravidla představují případy, kdy na základě § 1790 OZ stanoví zákon jinak.

Z výše uvedeného plyne jednoznačný závěr, že závazek je dle současné úpravy obsažen v OZ právní poměr. Při postupování historických pohledávek je však třeba mít na paměti, že v ObčZ byl pojem závazek užíván nejen ve významu právního poměru, resp. vztahu, ale také v užším významu jako obligační povinnost z právního poměru vzešlá. Odlišné terminologické vymezení tohoto pojmu navíc nebylo s přijetím současného OZ komplexně přeneseno do celého právního řádu, když například v § 2 ZÚČ zůstal i po rekodifikaci pojem závazek použit ve významu opozita k pohledávce.¹⁵⁰

3.2 Postoupení pohledávky

Z právního hlediska představuje postoupení neboli cесse pohledávky institut, kterým dochází ke změně v osobě věřitele. Účinností postoupení je v rámci závazkového vztahu původní věřitel pohledávky neboli postupitel nahrazen osobou označovanou jako postupník. Namísto označení postupitel, postupník a postoupený dlužník se lze setkat s pojmy cedent, cesionář a *debitor cessus*. S těmito pojmy pracuje právní teorie. Vedle smluvního postoupení pohledávky, jež je relevantní pro účely této práce, může změna v osobě věřitele nastat také *ex lege* (například příkázáním pohledávky dle § 303 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů) či soudním rozhodnutím (jako příklad lze uvést přechod práva na náhradu škody dle § 2820 OZ).¹⁵¹

---

¹⁴⁷ § 1791 OZ.

¹⁴⁸ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr a PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2017. Student. s. 17. ISBN 978-80-7502-124-3.

¹⁴⁹ § 1790 OZ.

¹⁵⁰ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr a PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2017. Student. s. 22-23. ISBN 978-80-7502-124-3.

¹⁵¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 725-726. ISBN 978-80-7400-535-0.

3.2.1 Smluvní postoupení pohledávky

Základ právní úpravy smluvního postoupení pohledávky lze nalézt v OZ, a to v rámci úpravy všeobecných ustanovení o závazcích, jež je obsažena v části čtvrté - relativní majetková práva hlavě I. V rámci všeobecných ustanovení o závazcích je úprava postoupení pohledávky zasazena do dílu 6 - změny závazků oddílu 1 - změna v osobě věřitele nebo dlužníka pododdílu 1 - změna v osobě věřitele. Jedná se o § 1879 až 1886 a § 1887, který upravuje postoupení souboru pohledávek, označované též jako tzv. generální či globální cесе.¹⁵² Právní úprava postoupení pohledávky se jako obecná úprava subsidiárně aplikuje v rámci zajišťovacího převodu práva (§ 2040 a násl. OZ).¹⁵³

Zákonné vymezení postoupení pohledávky je obsaženo v ustanovení § 1879 OZ, které uvádí, že „*věřitel může celou pohledávku nebo její část postoupit smlouvou jako postupitel i bez souhlasu dlužníka jiné osobě (postupníkovi)*“¹⁵⁴. Právní úprava smluvního postoupení pohledávky je tedy založena na předpokladech, že změnou věřitele nedochází k modifikaci obsahu pohledávky a že pro postoupení pohledávky není vyžadován souhlas dlužníka. Přestože obsah pohledávky zůstává jejím postoupením neměnný, změnou v osobě věřitele může dojít k řadě zásahů do právního postavení dlužníka. S ohledem na skutečnost, že souhlas dlužníka není zákonnou podmínkou pro postoupení pohledávky, právní úprava¹⁵⁵ poskytuje dlužníkovi před těmito zásahy ochranu.¹⁵⁶

Z citovaného ustanovení dále vyplývá, že věřitel je oprávněn postoupit nejen celou pohledávku, ale také její část, což úprava obsažená v ObčZ výslovně

¹⁵² Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. května 2003, sp. zn. 32 Odo 293/2002, ECLI:CZ:NS:2003:32.ODO.293.2002.1. In: Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Ročník 2004, číslo 1-2, sbírkové číslo 16/2004. ISSN 0036-522X. Dostupné z: <https://sbirka.n soud.cz/sbirka/rozsudek-nejvyssiho-soudu-ze-dne-21-05-2003-sp-zn-32-odo-293-2002>.

¹⁵³ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 725. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁵⁴ § 1879 OZ.

¹⁵⁵ Např. § 1884 odst. 1 OZ: „*Dlužníkovi zůstávají i po postoupení zachovány námitky proti pohledávce, které měl v době postoupení. Svě vzájemné pohledávky vůči postupiteli může dlužník namítat i vůči postupníkovi, i když v době postoupení ještě nebyly splatné; musí však své pohledávky postupníkovi oznámit bez zbytečného odkladu poté, co se o postoupení dozvěděl.*“

¹⁵⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 725-726. ISBN 978-80-7400-535-0.

neuváděla.¹⁵⁷ Další změnou oproti předchozí úpravě je absence požadavku na formu smlouvy. Smlouvu o postoupení pohledávky lze na základě zásady bezformálnosti právních jednání obsažené v § 559 OZ platně uzavřít nejen písemně, ale také ústně či konkludentně. Písemnou formu zákon výslovně nepožaduje ani v situaci, kdy pro právní vztah, z něž pohledávka vzešla, byla povinnost dodržet zvláštní formu *ex lege* či *ex contractu* stanovena.¹⁵⁸

3.2.1.1 Zákonné limity

Základní vymezení okruhu postupitelných pohledávek poskytuje ustanovení § 1881 odst. 1 OZ, jež uvádí, že cedovat lze takové pohledávky, které je možné zcizit. Současně však musí jít o pohledávky, jejichž cesse nebyla vyloučena ujednáním smluvních stran.¹⁵⁹

Z cesse jsou výslovně vyloučeny pohledávky zanikající smrtí a pohledávky, jejichž obsah by byl cessí změněn v neprospěch dlužníka.¹⁶⁰ Není možné postoupit ani tzv. nesamostatná práva, která jsou na danou pohledávkou vázána, neboť k jejich převodu dochází *ex lege* současně s postoupením pohledávky.¹⁶¹ Jedná se například o příslušenství pohledávky.¹⁶²

Splatnost pohledávky nepředstavuje zákonnou překážku pro její cessí. Postoupit lze jak splatnou pohledávku, tak pohledávku nesplatnou. Cedovat je možno taktéž budoucí pohledávku, přičemž účinky cesse stanovené na základě smluvního ujednání mohou nastat až okamžikem naplnění veškerých předpokladů vzniku pohledávky, zejména požadavků kladených na její určitost.¹⁶³

---

¹⁵⁷ Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu však právo věřitele postoupit část pohledávky dle ObčZ připouští - viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 2766/2007, ECLI:CZ:NS:2010:29.CDO.2766.2007.1. In: Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Ročník 2011, číslo 2, sbírkové číslo 21/2011. ISSN 0036-522X. Dostupné z: <https://sbirka.n soud.cz/sbirka/usneseni-nejvyssiho-soudu-ze-dne-29-04-2010-sp-zn-29-cdo-2766-2007>.

¹⁵⁸ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 724. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁵⁹ § 1881 odst. 1 OZ.

¹⁶⁰ § 1881 odst. 2 OZ.

¹⁶¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 728. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁶² § 1880 odst. 1 OZ.

¹⁶³ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 728. ISBN 978-80-7400-535-0.

Z cesse nejsou vyloučeny ani promlčené pohledávky. Vynětí pohledávek nepostižitelných výkonem rozhodnutí, upravené ustanovením § 525 odst. 1 ObčZ, do současné právní úpravy přeneseno nebylo.¹⁶⁴ Cessi nebrání dokonce ani nevymahatelnost pohledávky, jež nastává například u pohledávek z her, které nejsou provozovány státem a současně nepodléhají úřednímu povolení.¹⁶⁵ Na rozdíl od promlčení a nevymahatelnosti pohledávky představuje překážku jejího postoupení prekluze, neboť prekluzí daná pohledávka zaniká.¹⁶⁶

3.2.1.2 Postoupení pohledávky z pohledu financovaného podniku

Pro financovaný podnik, resp. postupitele, má zásadní význam určení okamžiku, od kterého je dlužník povinen plnit postupníkovi. Ustanovení § 1882 odst. 1 OZ tento okamžik spojuje s oznámením postoupení pohledávky dlužníkovi. Tato oznamovací povinnost přitom dopadá na postupitele.¹⁶⁷ Stejně důsledky nastávají prokázáním postoupení pohledávky postupníkem dlužníkovi.¹⁶⁸ Změna v osobě věřitele však nemá vliv na dlužníkovy námitky proti pohledávce, neboť ty zůstávají po uskutečnění cesse zachovány v plném rozsahu. Postoupením pohledávky dlužník nepřichází ani o možnost namítat vzájemné pohledávky vůči postupiteli, neboť dle § 1884 odst. 1 OZ je dlužník oprávněn tyto námitky vznést vůči postupníkovi, a to i v případě, že splatnost pohledávek nastala až po okamžiku jejich postoupení. Ze strany dlužníka je však nutné, aby takovéto pohledávky oznámil postupníkovi bezodkladně poté, co byl s postoupením srozuměn.¹⁶⁹

Další oblastí, jejíž právní úprava je z pohledu financovaného podniku podstatná, je dopad cesse pohledávky na její zajištění, zejména ručení. Jelikož zajištění je dalším z výše definovaných nesamostatných práv, jež jsou s pohledávkou svázána, postoupením zajištěné pohledávky postupník nabývá nejen samotnou pohledávku, ale také její zajištění.¹⁷⁰ Účinky postoupení pohledávky vůči osobě poskytující zajištění, ať už zmíněným ručením či odlišným způsobem, však nastávají

¹⁶⁴ Viz znění § 1881 odst. 1 a 2 OZ.

¹⁶⁵ Viz § 1879 a násl., § 2881, § 2883 a § 2875 OZ.

¹⁶⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 729. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁶⁷ § 1882 odst. 1 OZ.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ § 1884 odst. 1 OZ.

¹⁷⁰ § 1880 odst. 1 OZ.

až okamžikem, kdy je o postoupení ze strany postupitele informována.¹⁷¹ Pro postupitele je dále zásadní otázka, zda bude po postoupení pohledávky *ex lege* ručit za její dobytost. Zákon ukládá postupiteli ručební povinnost v případě, že k postoupení pohledávky došlo úplatně, a to s výjimkou případů, kdy postupníkovi bylo známo, že postupuje pohledávku budoucí, nejistou či nedobytnou.¹⁷² Ručební povinnost na postupitele dále nedopadá, nastala-li nedobytnost pohledávky po její cesci z důvodu náhody nebo nedopatření na straně postupníka. Za nedopatření postupníka je přitom považováno především nevymáhání pohledávky neodkladně po její splatnosti a odklad její splatnosti.¹⁷³

3.2.2 Daňové aspekty

Dalším významným aspektem, který by měl podnik v souvislosti se zvažovaným využitím faktoringu vzít v potaz, jsou související daňové otázky.

Z hlediska příjmové korporátní daně vyvstává především otázka, které náklady spojené s postoupením pohledávky lze daňově uplatnit, resp. odečíst pro zjištění základu daně, a v jaké výši. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), uvádí, že „výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy“¹⁷⁴. V případě postoupení pohledávky je výše daňově uplatnitelných nákladů stanovena v rámci taxativního výčtu daňově uplatnitelných nákladů obsaženého v ustanovení § 24 odst. 2 ZDP. Dle ustanovení § 24 odst. 2 písm. s) bod 1 ZDP je u poplatníka, který vede účetnictví, tedy podniku definovaného v kapitole 1.1.1, tímto nákladem „jmenovitá hodnota pohledávky při jejím postoupení, a to do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení“¹⁷⁵. Úvahy o aplikaci ustanovení § 24 odst. 2 písm. zc) ZDP, jež uvádí, že „výdaje (náklady), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů a jsou poplatníkem zcela nebo zčásti určeny k přeúčtování jiné osobě nebo je tato osoba povinna je uhradit na základě závazku nebo jiného právního předpisu, a to jen do výše příjmů (výnosů)

¹⁷¹ § 1883 OZ.

¹⁷² § 1885 odst. 1 OZ.

¹⁷³ § 1885 odst. 2 OZ.

¹⁷⁴ § 24 odst. 1 ZDP.

¹⁷⁵ § 24 odst. 2 písm. s) bod 1 ZDP.

*z tohoto přeúčtování nebo předpisu úhrady za podmínky, že tyto příjmy (výnosy) ovlivnily výsledek hospodaření ve stejném zdaňovacím období nebo ve zdaňovacích obdobích předcházejících*¹⁷⁶, nejsou na místě, jelikož toto ustanovení je ve vztahu k ustanovení § 24 odst. 2 písm. s) ZDP nutno považovat za *lex generalis* a v souladu se zásadou *lex specialis derogat legi generali* jej neaplikovat.¹⁷⁷

Uplatněnou jmenovitou hodnotu pohledávky lze dle § 24 odst. 2 písm. s) *in fine* ZDP navýšit o vytvořenou opravnou položku či rezervu, resp. její část, podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a v případě cesse pohledávky před dobou její splatnosti o diskont připadající na dobu do splatnosti.¹⁷⁸ Výše diskontu je přitom dle téhož ustanovení posuzována „*podle úrokové sazby obvyklé při poskytování finančních prostředků s odpovídající dobou splatnosti*“¹⁷⁹. Rozdíl mezi jmenovitou hodnotou postupované pohledávky a hodnotou, za kterou byl realizován její prodej, popřípadě navýšenou v souladu s výše uvedeným ustanovením § 24 odst. 2 písm. s) ZDP však představuje daňově neuznatelný náklad.¹⁸⁰

---

¹⁷⁶ § 24 odst. 2 písm. zc) ZDP.

¹⁷⁷ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů. Zákon s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2021. s. 322. ISBN 978-80-7400-833-7.

¹⁷⁸ § 24 odst. 2 písm. s) ZDP.

¹⁷⁹ § 24 odst. 2 písm. s) ZDP.

¹⁸⁰ Národní účetní rada. *Interpretace Národní účetní rady ze dne 1. dubna 2019, č. I-12: Faktoring* [online]. 2019, s. 2-3 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: https://nur.cz/wp-content/uploads/2020/10/I-12_updated.pdf.

4 Faktoringový trh v České republice a v okolních státech

S ohledem na skutečnost, že faktoringový trh svojí velikostí významně převyšuje trh leasingový i trh podnikatelských úvěrů,¹⁸¹ považují za potřebné provést jeho podrobnější rozbor.

Statistická data českého faktoringového trhu eviduje a analyzuje Česká leasingová a finanční asociace (dále jen „*asociace*“). Členy asociace jsou nejvýznamnější společnosti působící na českém leasingovém, úvěrovém a faktoringovém trhu,¹⁸² přičemž členství v asociaci je dobrovolné. Výkonným orgánem asociace je sedmičlenné představenstvo, které je částečně voleno členskou schůzí, na které má právo hlasovat každý člen asociace, a částečně tvořeno nevolenými členy. Zatímco členskou schůzí je volen předseda a dva místopředsedové, nevolení členové jsou zástupci společností působících v jednotlivých odvětvích, která jsou z hlediska činnosti asociace relevantní. Jedním z nevolených členů představenstva je tak zástupce člena asociace, který poskytuje převážně faktoring.¹⁸³ Asociace je z hlediska právní formy zájmové sdružení právnických osob.¹⁸⁴

Stanovy asociace uvádí, že „*cílem asociace je především podpora všech forem poskytování a využívání leasingu, spotřebitelských úvěrů, splátkových prodejů a jiných nebankovních finančních investičních a spotřebitelských produktů na území České republiky, všestranná pomoc společnostem poskytujících leasing, spotřebitelské úvěry, splátkové prodeje a jiné nebankovní investiční a spotřebitelské produkty v České republice ve styku s jinými národními a mezinárodními institucemi, včetně jejich event. zastupování*“¹⁸⁵. Za další z cílů činnosti asociace stanovy vymezují také „*shromažďování a zpracování statistických informací o relevantním*

¹⁸¹ K tomu blíže viz kapitola 4.1.2.

¹⁸² Česká leasingová a finanční asociace. *Kdo jsme* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/o-nas/kdo-jsme>.

¹⁸³ Česká leasingová a finanční asociace. *Stanovy České leasingové a finanční asociace* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z:

<https://www.clfa.cz/data/dokumenty/a240b86318962de23dede725afdda38a.pdf>.

¹⁸⁴ Městský soud v Praze. *Výpis ze spolkového rejstříku: sp. zn. L 58748* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=859128&typ=PLATNY>.

¹⁸⁵ Česká leasingová a finanční asociace. *Stanovy České leasingové a finanční asociace* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z:

<https://www.clfa.cz/data/dokumenty/a240b86318962de23dede725afdda38a.pdf>.

trhu¹⁸⁶, přičemž součástí těchto pro asociaci relevantních trhů je také faktoringový trh. Byť stanovy relevantní trhy blíže nedefinují, statistická data týkající se faktoringového trhu jsou součástí asociací každoročně publikovaných dat.¹⁸⁷

Prostřednictvím webových stránek asociace jsou dále zveřejňovány statistická data Asociace faktoringových společností České republiky,¹⁸⁸ neboť tato organizace, sdružující největší poskytovatele faktoringových služeb v České republice, vlastní webovou prezentaci nemá. Ve statistické sekci webu asociace lze také nalézt výroční zprávy Evropské federace asociací finančních domů - EUROFINAS (*European Federation of Finance House Associations*),¹⁸⁹ které jsou však ve stejné podobě publikovány na jejich primárním zdroji, webu EUROFINAS.¹⁹⁰

4.1 Analýza českého faktoringového trhu

V následujících odstavcích budu statistická data shromážděná asociací analyzovat. Zaměřím se pouze na data relevantní pro faktoringový trh. Získaná data budou prezentována v číselné a grafické podobě.

4.1.1 Tuzemský a mezinárodní faktoring

Základním kritériem při strukturování faktoringového trhu je rozlišení tuzemské a mezinárodní formy faktoringu. Mezinárodní faktoring je dále členěn na exportní, jehož podstatou je odkoupení pohledávek za cizozemským subjektem v rámci vývozu zboží, a importní, jenž spočívá v cescí pohledávek od cizí faktoringové společnosti za domácím odběratelem na tuzemskou faktoringovou společnost.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ Česká leasingová a finanční asociace. *Stanovy České leasingové a finanční asociace* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z:

<https://www.clfa.cz/data/dokumenty/a240b86318962de23dede725afdda38a.pdf>.

¹⁸⁷ Viz Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky České leasingové a finanční asociace (2016-2023)* [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2016-2023>.

¹⁸⁸ Viz Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky Asociace faktoringových společností České republiky* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-asociace-factoringovych-spolecnosti-cr>.

¹⁸⁹ Viz Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky EUROFINAS* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-eurofinas>.

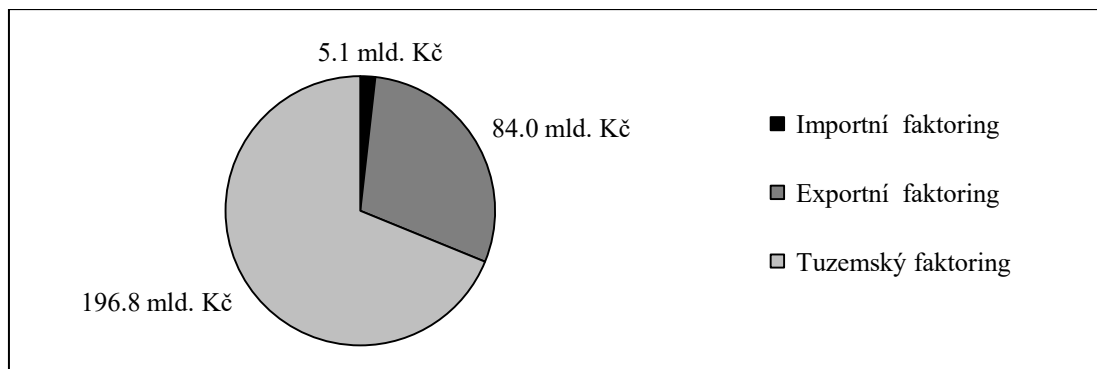
¹⁹⁰ Viz Evropská federace asociací finančních domů. *Annual statistics* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.eurofinas.org/data-research/annual-statistics>.

¹⁹¹ REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. Finance. s. 96. ISBN 978-80-247-1835-4.

Při pohledu na graf č. 1, který zachycuje strukturu Českého faktoringového trhu dle výše uvedených forem v roce 2022, je patrné, že celkový objem faktoringových obchodů realizovaných členy asociace činil 285,9 mld. Kč. Z této částky připadají přes dvě třetiny (68,8 %) na tuzemský faktoring. Mezi zbývajícími druhy faktoringu, importním a exportním faktoringem, je značný nepoměr. Zatímco exportní faktoring tvoří téměř třetinu (29,4 %) celkového objemu obchodů, importní faktoring je v prostředí České republiky relativně okrajovým nástrojem financování podniku, neboť touto formou faktoringu bylo v loňském roce realizováno pouze 1,8 % faktoringových transakcí.

Dopad koronavirové pandemie se projevil především v oblasti importního faktoringu. V roce 2020 se tento trh propadl meziročně o 29,9 %, což je v porovnání s útlumem trhu exportního faktoringu o 6,3 % výrazně horší bilance. Tuzemský faktoring naopak zaznamenal v roce 2020 růst o 4,9 %. K ovlivnění produktového zaměření nedošlo, neboť podíl regresního faktoringu klesl oproti roku 2019 pouze o 0,6 % a podíl bezregresního faktoringu vzrostl jen o 0,8 %.¹⁹²

Graf č. 1: Struktura Českého faktoringového trhu dle forem faktoringu v roce 2022 (mld. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká leasingová a finanční asociace. *Statistika r. 2022 - grafy* [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1645-rok2022grafy.xlsx>.

¹⁹² Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky rok 2020 - zpráva* [online]. 2021, s. 5 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/18a92e55b42602940c7429884382c2c5.pdf>.

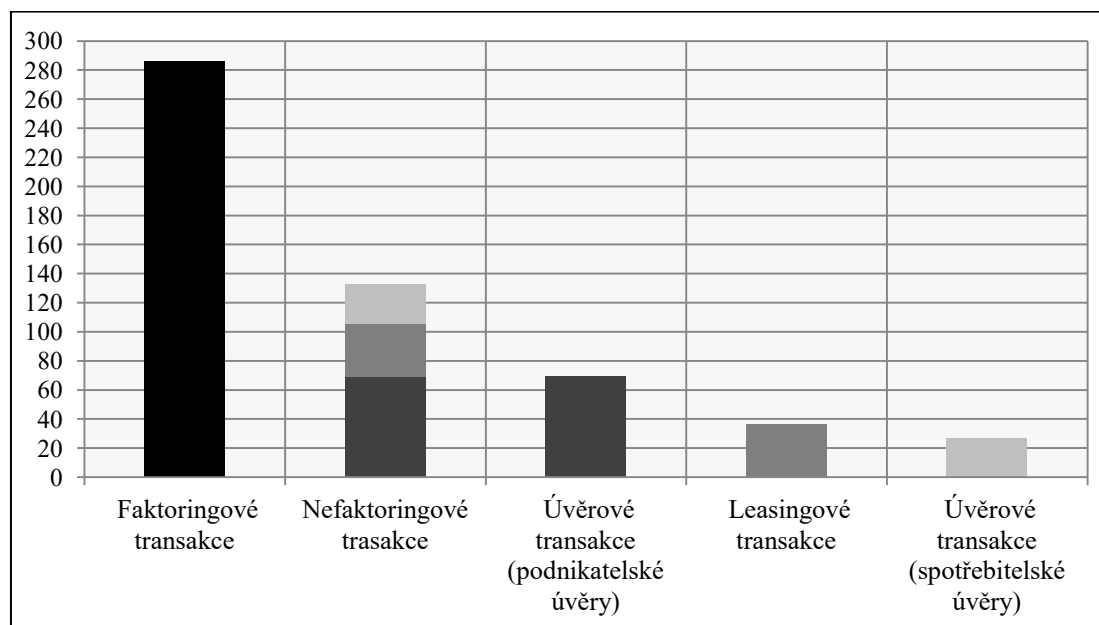
4.1.2 Význam faktoringu v rámci trhu finančních produktů

V grafu č. 2 je porovnávána velikost Českého faktoringového trhu s dalšími finančními trhy. Zatímco faktoringový trh dosáhl v roce 2022 výše uvedeného objemu 286 mld. Kč,¹⁹³ hodnota poskytnutých podnikatelských úvěrů členy asociace v tomto roce činila 69 mld. Kč. Velikost faktoringového trhu tedy byla v roce 2022 v porovnání s trhem podnikatelských úvěrů více než čtyřnásobná.

Leasingové transakce byly v roce 2022 realizovány v objemu 36 mld. Kč, což odpovídá pouhé osmině (12,7 %) objemu faktoringového trhu. Spotřebitelských úvěrů bylo poskytnuto ještě méně, a to 27 mld. Kč. Objem trhu spotřebitelských úvěrů tak v roce 2022 dosahoval jedenáctiny (9,4 %) faktoringového trhu.

Další zajímavou informací přináší porovnání velikosti faktoringového trhu s celkovým objemem ostatních zkoumaných trhů. Objem realizovaných leasingových operací a poskytnutých úvěrů (podnikatelských i spotřebitelských) činil v roce 2022 v součtu pouze 46,3 % objemu faktoringového trhu.

Graf č. 2: Porovnání velikosti faktoringového trhu s dalšími finančními trhy v roce 2022 (mld. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká leasingová a finanční asociace. *Statistika r. 2022 - grafy* [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1645-rok2022grafy.xlsx>.

¹⁹³ Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky rok 2022 - zpráva* [online]. 2023, s. 5. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1641-rok2022zprava.pdf>. Z hlediska produktového zaměření byl Český faktoringový trh v roce 2022 tvořen z 42,5 % transakcemi regresního faktoringu a z 57,5 % transakcemi bezregresního faktoringu - viz tamtéž.

Graf č. 3 nabízí historický pohled na objem transakcí uskutečněných na českém faktoringovém, úvěrovém a leasingovém trhu v letech 2007 až 2022. S výjimkou „předkrizového“ roku 2007 dosahoval faktoringový trh v rámci uvedených finančních trhů vždy nejvyšších objemů. Jeho vývoj však nekoreluje s průběhem hospodářského cyklu české ekonomiky zobrazeného v grafu č. 4 pomocí vývoje hrubého domácího produktu.¹⁹⁴ Přes výrazný propad faktoringového trhu po roce 2008 nastal v roce 2015, tedy v posledním roce konjunktury, další značný pokles a v „covidovém“ roce 2020, kdy hospodářství vstoupilo do fáze deprese, faktoringový trh zůstal na stejné úrovni jako v roce předchozím. Nejvyšší vazbu na hospodářský cyklus vykazuje leasingový trh.

Faktoringový trh jako jediný nezaznamenal v souvislosti s pandemií koronaviru propad.¹⁹⁵ Nejvyšší propad zaznamenal leasingový trh, neboť je, jak jsem uvedl výše, na změny výkonu ekonomiky nejcitlivější. Dalším zajímavým zjištěním je značný rozdíl mezi výší poskytnutých podnikatelských a spotřebitelských úvěrů v období recese. Tento rozdíl si vysvětlují tím, že banky a úvěrové společnosti jsou při poskytování úvěrů v době recese ostražitější vůči firemní klientele.

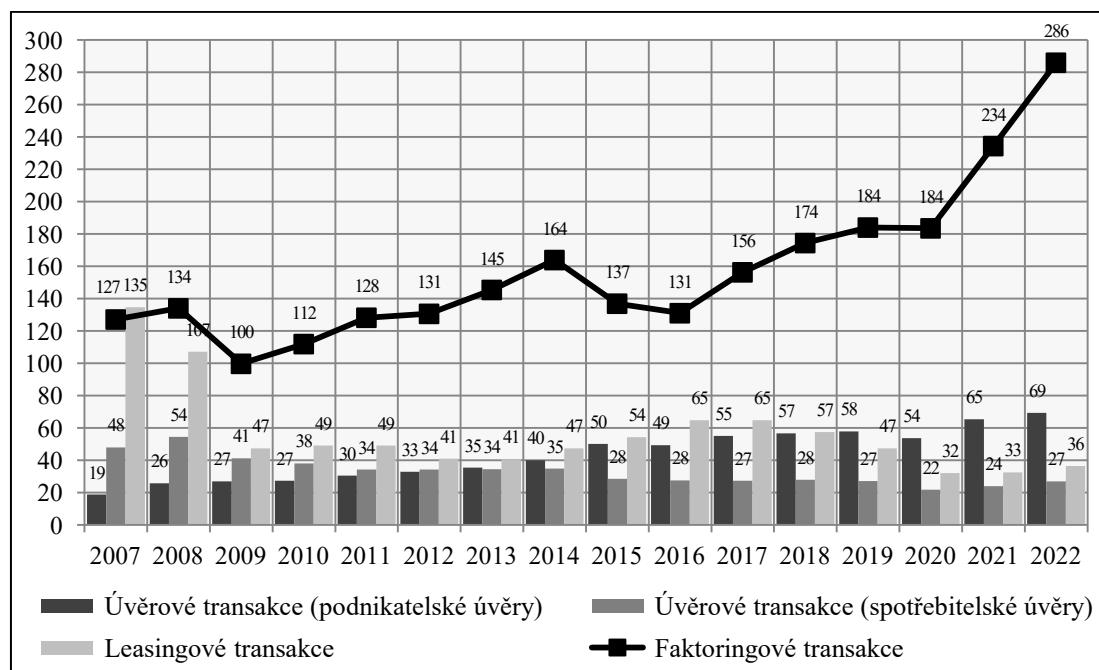
K markantnímu růstu faktoringového trhu v posledních letech asociace uvádí, že „jde o dlouhodobý trend posledních let, kdy si podnikatelé oblíbili přínos zrychlení oběhu finančních toků a jistotu provozního financování“¹⁹⁶.

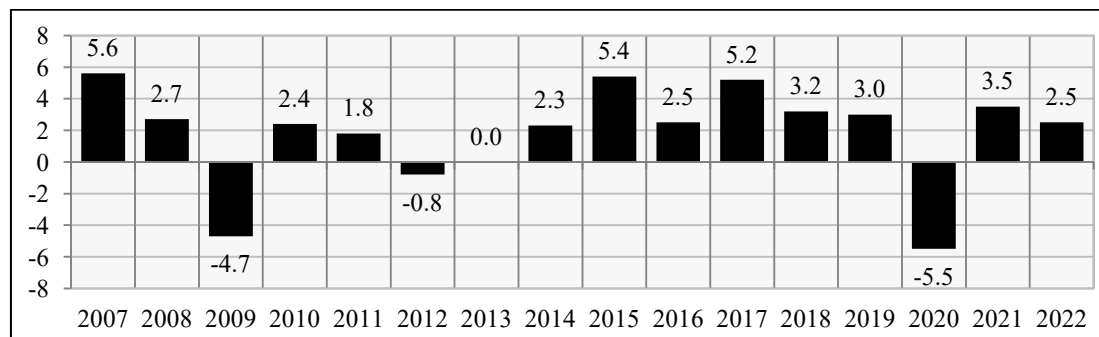
¹⁹⁴ V grafu jsou prezentovány změny hrubého domácího produktu za předpokladu stálých cen roku 2015.

¹⁹⁵ Faktoringový trh jako celek zaznamenal v roce 2020 pouze mírný meziroční pokles. Objem postoupených pohledávek byl ve srovnání s rokem 2019 nižší o 0,53 mld. Kč (0,3%), jak uvádí Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky rok 2020 - zpráva* [online]. 2021, s. 5 [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/18a92e55b42602940c7429884382c2c5.pdf>.

¹⁹⁶ Česká leasingová a finanční asociace. *Tisková zpráva o výsledcích leasingového, úvěrového a faktoringového trhu v 1. pololetí 2022* [online]. 2022, s. 3 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1535-tz-clfa---vysledky-2022-h1.pdf>.

Graf č. 3: Porovnání velikosti faktoringového trhu s dalšími finančními trhy v letech 2007 až 2022 (mld. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká leasingová a finanční asociace. *Statistika r. 2022 - grafy* [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://www.cifa.cz/data/dokumenty/1645-rok2022grafy.xlsx>.

Graf č. 4: Vývoj hrubého domácího produktu České republiky v letech 2007 až 2022 (%)

Zdroj: Vlastní zpracování dle Český statistický úřad. *Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online]. [cit. 2023-05-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>.

4.2 Srovnání se sousedními zeměmi

Ve srovnání s okolními zeměmi nedosahuje velikost českého faktoringového trhu výrazně specifických hodnot. Z tabulky č. 1 vyplývá, že v roce 2022 byly v České republice realizovány faktoringové transakce v objemu 11,9 mld. EUR, což odpovídá 4,3 % HDP. Zatímco nejnižší podíl faktoringových transakcí na HDP vykazuje dlouhodobě Slovensko, nejvíce je faktoring využíván, při zohlednění velikosti ekonomiky, v Polsku. V roce 2022 činil objem faktoringových obchodů

uskutečněných v Polsku 15 % tamního HDP, což je ve srovnání se Slovenskem téměř šestinásobná hodnota. Z pohledu na hodnoty dosažené v jednotlivých ekonomikách lze učinit jednoznačný závěr, že velikost faktoringového trhu není závislá na velikosti HDP ani na životní úrovni v dané zemi.

Tabulka č. 1: Podíl faktoringových transakcí na HDP v České republice a v sousedních zemích (mld. EUR)

Rok	Ukazatel	Česká rep.	Slovensko	Rakousko	Německo	Polsko
2018	Fakt. transakce (mld. EUR)	6.78	2.52	24.11	244.30	56.47
	HDP (mld. EUR)	211	90	385	3 365	499
	Fakt. tr. ÷ HDP (%)	3.21	2.80	6.26	7.26	11.32
2019	Fakt. transakce (mld. EUR)	7.24	2.03	27.22	275.49	66.14
	HDP (mld. EUR)	226	94	397	3 473	533
	Fakt. tr. ÷ HDP (%)	3.21	2.15	6.85	7.93	12.42
2020	Fakt. transakce (mld. EUR)	6.99	1.60	26.76	275.00	62.86
	HDP (mld. EUR)	216	93	381	3 405	526
	Fakt. tr. ÷ HDP (%)	3.24	1.71	7.02	8.08	11.95
2021	Fakt. transakce (mld. EUR)	9.22	2.26	30.46	309.40	78.95
	HDP (mld. EUR)	238	100	406	3 602	576
	Fakt. tr. ÷ HDP (%)	3.87	2.25	7.50	8.59	13.70
2022	Fakt. transakce (mld. EUR)	11.86	2.91	35.88	372.92	98.20
	HDP (mld. EUR)	277	110	447	3 870	657
	Fakt. tr. ÷ HDP (%)	4.29	2.65	8.03	9.64	14.95

Zdroj: Vlastní zpracování dle Global Representative Body for Factoring and Financing of Open Account Domestic and International Trade Receivables. *Total Factoring Volume by Country in the Last 7 Years* [online]. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: https://fci.nl/en/industry-statistics?language_content_entity=en a Eurostat. *Gross domestic product at market prices* [online]. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00001/default/table>.

5 Vliv faktoringu na ukazatele finanční analýzy

Další podstatný aspekt, který by měl podnik při výběru způsobu financování zohlednit, je dopad na účetní výkazy. Na základě informací obsažených ve výkazech si zainteresované subjekty, například obchodní partneři či zákazníci, vytvářejí představu o finanční stabilitě podniku.

Vzhledem k povinnému zveřejňování účetní závěrky¹⁹⁷ mají stakeholdeři možnost posoudit finanční stabilitu s vynaložením minimálních nákladů. Provádí-li analýzu účetních výkazů podniku poskytovatel kapitálu, její výsledek může sehrát klíčovou roli v rozhodnutí, zda podniku bude konkrétní zdroj kapitálu poskytnut. Pro podnik zvažující využití faktoringových služeb je tedy velmi podstatné znát, jakým způsobem je zvažovaná forma faktoringu zobrazena v účetních výkazech a jak ovlivní jednotlivé ukazatele finanční analýzy.

V následující části práce budou definovány ukazatele finanční analýzy, jejichž ovlivnění v důsledku využití bezregresního faktoringu bude následně kvantifikováno na příkladu.¹⁹⁸ Jedná se o ukazatele věřitelského rizika, výnosnosti celkového a vlastního kapitálu a likvidity.

5.1 Ukazatelé finanční analýzy

Věřitelské riziko neboli celková zadluženost¹⁹⁹ vyjadřuje míru krytí podnikových aktiv cizími zdroji, resp. dluhem. Obecně platí, že s rostoucím využitím cizího kapitálu klesá pravděpodobnost získání jeho dodatečné výše, neboť důsledkem nahrazování vlastních zdrojů cizími je nárůst věřitelského rizika. Ani vysoký podíl

---

¹⁹⁷ Obligatorní zveřejnění účetní závěrky dopadá dle § 21a odst. 1 ve spojení s § 1 odst. 2 písm. a) ZÚČ na všechny právnické osoby, které ji povinně sestavují a které jsou současně zapisovány do veřejného rejstříku. Za veřejný rejstřík se přitom dle § 1 odst. 1 zákona č. 304 ze dne 12. září 2013, o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 2013, částka 116, s. 3501-3522. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbíрка zákonů a Sbíрка mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu> (dále jen „ZVR“) považuje také obchodní rejstřík, přičemž povinný zápis všech obchodních korporací do obchodního rejstříku stanovuje § 42 písm. a) ZVR. Zveřejnění účetní závěrky je dle § 21a odst. 4 ZÚČ uskutečňováno jejím uložením do sbírky listin, která je dle § 2 odst. 1 ZVR součástí veřejného rejstříku.

¹⁹⁸ Dopad faktoringu na ukazatele finanční analýzy je zkoumán za předpokladu využití bezregresní formy faktoringu, neboť v případě regresního faktoringu pohledávky setrvávají v bilanci podniku.

¹⁹⁹ KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra a ŠTEKER, Karel. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. s. 85. ISBN 978-80-247-4456-8.

vlastního kapitálu však nepředstavuje jednoznačnou výhodou, neboť zpravidla vede k současnému snížení jeho výnosnosti (viz níže).²⁰⁰ Proces nalezení nejvýhodnějšího poměru mezi vlastním a cizím kapitálem je nazýván analýzou zadluženosti či optimalizací kapitálové struktury^{201 202}.

Pro účely analýzy dopadu faktoringového financování bude využit ukazatel věřitelského rizika v následující podobě:

$$\text{Věřitelské riziko} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}}$$

Výnosnost, označovaná též termíny ziskovost či rentabilita, vypovídá o schopnosti podniku generovat dodatečné kapitálové zdroje. Ukazatelé výnosnosti poměřují výsledek hospodaření a kapitál.²⁰³ Při kalkulaci výnosnosti lze vycházet buď pouze z rozvahy, je-li za výsledek hospodaření považována rozvahová položka „A. V. Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)“, nebo z rozvahy a výkazu zisku a ztráty, je-li výsledek hospodaření definován odlišně, například jako zisk před úroky a zdaněním²⁰⁴. Hodnoty ukazatelů výnosnosti by měly zajímat především společníky a potenciální investory.²⁰⁵

Vzhledem k poměrování tokové a stavové veličiny je nutné výslednou hodnotu výnosnosti posuzovat s ohledem k délce období, za které je zjišťován výsledek hospodaření. Je-li výsledek hospodaření zjištěn z řádné účetní závěrky, je obdobím,

²⁰⁰ Tvrzení je pravdivé za předpokladu, že výnosnost vlastního kapitálu převyšuje procentuálně vyjádřenou výši nákladů na cizí kapitál. Vztah závislosti mezi podílem vlastního kapitálu na bilanční sumě a jeho výnosností je označován termínem finanční páka. K tomu blíže viz např. HOBZA, Vladimír a SCHWARTZHOFFOVÁ, Eva. *Manažerská ekonomika: kapitoly k finanční analýze. Výkladový text, příklady a případové studie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. s. 71-72. ISBN 978-80-244-4889-3.

²⁰¹ Blíže k optimalizaci kapitálové struktury viz výklad o optimální kapitálové struktuře obsažený v kapitole 1.2.1.1.

²⁰² RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 57-58. ISBN 978-80-247-2481-2.

²⁰³ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 51. ISBN 978-80-247-2481-2.

²⁰⁴ Zisk před úroky a zdaněním je označován jako EBIT (*earnings before interest and taxes*). Jak uvádí Ministerstvo financí České republiky. *Orientace ve finančních výkazech* [online]. 2020, s. 6 a 8 [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2020-01-20_Orientace-ve-finančních-vykazech-1-0.pdf, EBIT lze vyčíslit součtem položek výkazu zisku a ztráty „** Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-)“ a „J. Nákladové úroky a podobné náklady“.

²⁰⁵ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 51. ISBN 978-80-247-2481-2.

za které je uveden, jedno účetní období, tedy jeden rok.²⁰⁶ Stav kapitálu je v případě řádné účetní závěrky zjištěn k poslednímu dni účetního období.²⁰⁷

Ukazatelé výnosnosti by v ideálním případě měly v čase vykazovat rostoucí hodnoty.²⁰⁸ Objektivního posouzení aktuální výše výnosnosti lze dosáhnout srovnáním s obdobně velkými hospodářskými subjekty působícími v tomtéž či obdobném odvětví. Subjektivní hodnocení výnosnosti je do značné míry ovlivněno postojem hodnotitele k riziku.

Dopad faktoringového financování na výnosnost bude měřen změnou ukazatele výnosnosti celkového kapitálu - ROA (*return on assets*) neboli produkční síly, který vyjadřuje celkovou efektivnost podniku, a ukazatelem výnosnosti vlastního kapitálu - ROE (*return on equity*), kterým je měřena výnosnost kapitálu vloženého společníky.²⁰⁹ Pro společníky patří ROE mezi nejvýznamnější indikátory.²¹⁰

Kalkulace dopadu faktoringového financování bude provedena pomocí ukazatelů ROA a ROE v následujících tvarech:

$$\text{Výnosnost celkového kapitálu} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Aktiva celkem}} \times 100$$

$$\text{Výnosnost vlastního kapitálu} = \frac{\text{Výsledek hospodaření}}{\text{Vlastní kapitál}} \times 100$$

Likvidita podniku označuje schopnost včasného plnění platebních závazků. Nedostatečně likvidní podnik je tak spojován s vyšší pravděpodobností vzniku platební neschopnosti. Nízká likvidita současně vede k neschopnosti pružně reagovat na neočekávané tržní příležitosti.²¹¹

Při posuzování likvidity je vhodné zohlednit vztah hodnotitele k podniku, neboť jednotliví stakeholderi mají na výši likvidity odlišný zájem. Zatímco pro podnikový

²⁰⁶ § 3 odst. 2 ve spojení s § 19 odst. 1 ZÚČ.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 51-52. ISBN 978-80-247-2481-2.

²⁰⁹ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 53. ISBN 978-80-247-2481-2.

²¹⁰ MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Finanční řízení. s. 53. ISBN 978-80-247-6119-0.

²¹¹ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 48. ISBN 978-80-247-2481-2.

management představuje pokles likvidity nižší ziskovost a omezení kontroly nad podnikem, společníci sníženou likviditu obvykle upřednostňují, jelikož vázání kapitálu v oběžných aktivech vede k poklesu výnosnosti vlastního kapitálu. Finanční řízení podniku by tedy v oblasti řízení likvidity mělo cílit na udržení její vyvážené úrovně, která společníkům zajistí akceptovatelné zhodnocení vloženého kapitálu, aniž by došlo k ohrožení solventnosti podniku.²¹² Nástrojem k dosažení požadované úrovně likvidity je především plán cash flow.²¹³

Vliv faktoringu na likviditu bude zkoumán ukazatelem běžné likvidity neboli likvidity 3. stupně. Výše běžné likvidity udává, kolikrát by podnik z hodnoty oběžných aktiv splatil věřitelům veškeré krátkodobé závazky. Běžnou likviditu tedy lze vnímat jako měřítko platební schopnosti, přičemž s rostoucí hodnotou pravděpodobnost insolvence klesá.²¹⁴ Za optimální hodnotu běžné likvidity je považováno rozmezí 1,5 - 2,5.²¹⁵

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

5.2 Modelový příklad

Podnik se potýká s nedostatkem likvidity v důsledku pandemie COVID-19. Nárůst doby obratu pohledávek a okamžitá potřeba finančních zdrojů vede finančního ředitele k úvaze o využití faktoringového financování. V rámci posuzování přínosů faktoringu je jako jeden z analyzovaných aspektů posuzován dopad na bilanci. Výchozí stav položek bilance relevantních pro výpočet výše uvedených ukazatelů finanční analýzy je uveden ve schématu č. 10.

²¹² RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 48-49. ISBN 978-80-247-2481-2.

²¹³ KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra a ŠTEKER, Karel. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. s. 93. ISBN 978-80-247-4456-8.

²¹⁴ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. s. 50. ISBN 978-80-247-2481-2.

²¹⁵ KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra a ŠTEKER, Karel. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. s. 92. ISBN 978-80-247-4456-8.

Schéma č. 10: Modelová rozvaha před sjednáním faktoringu

AKTIVA		
	AKTIVA CELKEM	750
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	30
B.	Stálá aktiva	500
C.	Oběžná aktiva	200
C. II.	Pohledávky	100
D.	Časové rozlišení aktiv	20

PASIVA		
	PASIVA CELKEM	750
A.	Vlastní kapitál	400
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	70
B. + C.	Cizí zdroje	340
B.	Rezervy	40
C.	Závazky	300
C. II.	Krátkodobé závazky	90
D.	Časové rozlišení pasiv	10

Zdroj: Vlastní zpracování.

Na základě vstupních dat uvedených v bilanci lze kalkulovat hodnoty zkoumaných ukazatelů finanční analýzy před realizací faktoringového financování. Tyto hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Finanční analýza před sjednáním faktoringu

Ukazatel	Výpočetní vzorec	Hodnota před sjednáním faktoringu
Věřitelské riziko	$\frac{340}{750}$	0,45
Výnosnost celkového kapitálu	$\frac{70}{750} \times 100$	9,3 %
Výnosnost vlastního kapitálu	$\frac{70}{400} \times 100$	17,5 %
Běžná likvidita	$\frac{200}{90}$	2,2

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po sjednání faktoringového financování je předpokládáno postoupení pohledávek v objemu 80 peněžních jednotek. Celkové náklady podniku spojené s realizací faktoringové transakce jsou očekávány ve výši 10 peněžních jednotek. Za předpokladu, že získané prostředky podnik využije k úhradě krátkodobých závazů, bude sjednání faktoringu promítnuto v rozvaze poklesem pohledávek, snížením

krátkodobých závazků a snížením výsledku hospodaření. V rozvaze budou po sjednání faktoringového financování vykázány hodnoty uvedené ve schématu č. 11.

Schéma č. 11: Modelová rozvaha po sjednání faktoringu

AKTIVA		
	AKTIVA CELKEM	670
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	30
B.	Stálá aktiva	500
C.	Oběžná aktiva	120
C. II.	Pohledávky	20
D.	Časové rozlišení aktiv	20

PASIVA		
	PASIVA CELKEM	670
A.	Vlastní kapitál	390
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	60
B. + C.	Cizí zdroje	270
B.	Rezervy	40
C.	Závazky	230
C. II.	Krátkodobé závazky	20
D.	Časové rozlišení pasiv	10

Zdroj: Vlastní zpracování.

Na základě výsledné rozvahy lze přistoupit ke kalkulaci zkoumaných finančních ukazatelů. Po sjednání faktoringu došlo k nepatrnému snížení věřitelského rizika (z 0,45 na 0,4), výnosnosti celkového kapitálu (z 9,3 % na 9 %) a výnosnosti vlastního kapitálu (z 17,5 % na 15,3 %). Hodnota běžné likvidity naproti tomu výrazně vzrostla, a to z 2,2 na 6.

Lze tedy shrnout, že ze zkoumaných ukazatelů mělo sjednání faktoringu zásadní vliv pouze na likviditu, jejíž navýšení je nejčastějším důvodem realizace faktoringového financování. Výsledné hodnoty všech zkoumaných ukazatelů jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Finanční analýza po sjednání faktoringu

Ukazatel	Výpočetní vzorec	Hodnota po sjednání faktoringu
Věřitelské riziko	$\frac{270}{670}$	0,4
Výnosnost celkového kapitálu	$\frac{60}{670} \times 100$	9 %
Výnosnost vlastního kapitálu	$\frac{60}{390} \times 100$	15,3 %
Běžná likvidita	$\frac{120}{20}$	6

Zdroj: Vlastní zpracování.

Závěr

Factoring představuje moderní způsob financování podniku, jehož podstatou je úplatné postoupení pohledávek. Přestože jej teorie podnikových financí řadí mezi alternativní způsoby korporátního financování, tuto klasifikaci pokládám za problematickou, neboť nereflektuje současný význam faktoringového trhu. Analýzou datových řad poskytnutých Českou leasingovou a finanční asociací bylo zjištěno, že faktoringový trh svou velikostí dlouhodobě převyšuje leasingový trh i trh podnikatelských úvěrů. Od deprese roku 2009 překonává objem realizovaných faktoringových transakcí hodnotu uzavřených leasingových obchodů i poskytnutých podnikatelských úvěrů každý rok alespoň o 100 %. Tento rozdíl se v posledních třech letech každoročně velmi výrazně zvyšoval, když v roce 2022 velikost faktoringového trhu představovala již čtyřnásobek trhu podnikatelských úvěrů a osminásobek leasingového trhu. Ve světle těchto zjištění se domnívám, že je vhodné výše uvedenou klasifikaci faktoringového financování přehodnotit.

Factoring je dále považován za nástroj krátkodobého financování. I toto teoretické zařazení faktoringu považuji za diskutabilní, neboť, jak bylo vysvětleno v rámci rozboru jednotlivých fází faktoringového procesu, k postoupení pohledávek faktorovi podnik přistupuje průběžně a z tohoto důvodu určitou výši poskytnutého kapitálu disponuje trvale.

Za zásadní přednost faktoringu považuji skutečnost, že jeho prostřednictvím lze docílit, na rozdíl od úpisu akcií či emise dluhopisů, rychlého a administrativně nenáročného navýšení kapitálových zdrojů, a to i finančně nestabilního podniku. Faktor v rámci analýzy rizika dané transakce primárně posuzuje vymahatelnost postupovaných pohledávek spíše než bonitu financovaného podniku.

Před sjednáním faktoringových služeb považuji za nezbytné, aby financovaný podnik přistoupil k důkladnému právnímu posouzení faktoringové smlouvy. Za zdroje potenciálních komplikací považuji zejména absenci právní úpravy faktoringové smlouvy jako smluvního typu a nedostatek judikatury.

Analýzou relevantní právní úpravy bylo zjištěno, že do okruhu pohledávek způsobilých cesse spadá drtivá většina pohledávek z obchodního styku podniků

zabývající se výrobou, obchodem i službami. Zákonnou překážku pro postoupení pohledávky nepředstavuje její splatnost, promlčení a dokonce ani nevymahatelnost. Jelikož okruh *ex lege* nepostupitelných pohledávek je poměrně úzký, financovaný podnik může provést selekci pohledávek k postoupení především dle vlastních kritérií.

Na základě provedeného rozboru daňových aspektů faktoringu považuji za důležité vyzdvihnout, že rozdíl mezi jmenovitou hodnotou postupované pohledávky a hodnotou, za kterou je realizován její prodej, popřípadě navýšenou v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. s) ZDP, představuje daňově neuznatelný náklad.

Celkovou výši nákladů spojených s faktoringovým financováním lze za předpokladu dostatku vstupních dat spolehlivě predikovat. Vyčíslení jejich předpokládané výše je však v porovnání s úvěrovým financováním složitější, což je patrné z výpočtového vzorce čisté výše ročních nákladů na faktoring, jenž je součástí řešeného modelového příkladu.

Posouzením faktoringového financování z hlediska jeho bilančního zobrazení a dopadu na typické ukazatele finanční analýzy bylo na rozvaze modelového podniku zjištěno, že z ukazatelů výnosnosti celkového a vlastního kapitálu, věřitelského rizika a běžné likvidity faktoring nejvíce ovlivnil ukazatel běžné likvidity.

S ohledem na výše uvedená zjištění lze uzavřít, že faktoringové financování je hojně využívaný, avšak specifický způsob financování podniku, jehož realizace vyžaduje důkladné vyhodnocení řady právních a ekonomických aspektů. Podnik zvažující využití faktoringového financování by v rámci úvah o vhodnosti tohoto způsobu získání kapitálu měl klást důraz na analýzu těch faktorů, které jsou vzhledem k subjektivním preferencím podniku klíčové.

Seznam použitých zkratek

Asociace	Česká leasingová a finanční asociace
CBAA	Czech Business Angel Association
COVID-19	Koronavirové onemocnění 2019 (<i>coronavirus disease 2019</i>)
EUROFINAS	Evropská federace asociací finančních domů (<i>European Federation of Finance House Associations</i>)
HDP	Hrubý domácí produkt
ObchZ	Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sbírnka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1991, částka 98, s. 2474-2562. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírnka zákonů a Sbírnka mezinárodních smluv - https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu .
ObčZ	Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964, občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sbírnka zákonů, Československá socialistická republika. 1964, částka 19, s. 201-246. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírnka zákonů a Sbírnka mezinárodních smluv - https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu .
OZ	Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2012, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírnka zákonů a Sbírnka mezinárodních smluv - https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu .
PRIBOR	Pražská mezibankovní úroková sazba (<i>Prague InterBank Offered Rate</i>)
ROA	Výnosnost celkového kapitálu (<i>return on assets</i>)
ROE	Výnosnost vlastního kapitálu (<i>return on equity</i>)
Vyhláška	Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů, Česká republika. 2002, částka 174, s. 9690-9721. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírnka zákonů a Sbírnka mezinárodních smluv - https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu .
ZDP	Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírnka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1992, částka 117, s. 3473-3491. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírnka zákonů a Sbírnka mezinárodních smluv - https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu .

- ZOK** Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2012, částka 34, s. 1370-1482. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- ZSP** Zákon č. 77 ze dne 20. března 1997, o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 1997, částka 25, s. 1791-1797. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- ZÚČ** Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1991, částka 107, s. 2802-2810. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- ZVR** Zákon č. 304 ze dne 12. září 2013, o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2013, částka 116, s. 3501-3522. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- [1.] ARNOLD, Glen. *Essentials of Corporate Financial Management*. 1st ed. Harlow: Pearson Education, 2007. ISBN 978-0-273-70508-6.
- [2.] ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. Finance. ISBN 978-80-271-2215-8.
- [3.] ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3158-2.
- [4.] ČIŽINSKÁ, Romana. *Základy finančního řízení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2018. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0194-8.
- [5.] FOTR, Jiří a SOUČEK, Ivan. *Podnikatelský záměr a investiční rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Expert. ISBN 978-80-247-0939-0.
- [6.] FOTR, Jiří; VACÍK, Emil; SOUČEK, Ivan; ŠPAČEK, Miroslav a HÁJEK, Stanislav. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada, 2020. Expert. ISBN 978-80-271-2499-2.
- [7.] HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.
- [8.] KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomíra a ŠTEKER, Karel. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.
- [9.] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.
- [10.] MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 11. vyd. Slaný: Melandrium, 2010. ISBN 978-80-86175-70-6.
- [11.] MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-6119-0.
- [12.] MAREK, Petr. *Studijní průvodce financemi podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. ISBN 978-80-86119-37-8.
- [13.] MÜLLEROVÁ, Libuše a MEJZLÍK, Ladislav. *Interpretace Národní účetní rady I-12 Faktoring*. Auditor. 2019, č. 4. ISSN 1210-9096.
- [14.] PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurs*. 3. vyd. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-58-4.
- [15.] PELC, Vladimír. *Daně z příjmů. Zákon s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-833-7.

- [16.] POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-462-2.
- [17.] RADOVÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Petr a MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého*. 7. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance. ISBN 978-80-247-3291-6.
- [18.] REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. Finance. ISBN 978-80-247-1835-4.
- [19.] REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Řízení platební schopnosti podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3441-5.
- [20.] RUDDY, Noel; MILLS, Simon; DAVIDSON, Nigel. *Salinger on Factoring*. 4th ed. London: Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 978-0-421-88320-8.
- [21.] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2481-2.
- [22.] SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. vyd. Praha: Grada, 2010. Expert. ISBN 978-80-247-3051-6.
- [23.] SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert. ISBN 978-80-247-3494-1.
- [24.] SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-892-7.
- [25.] ŠIMAN, Josef a PETERA, Petr. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. C. H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-117-8.
- [26.] ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.
- [27.] ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-529-9.
- [28.] ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jiří; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-108-6.
- [29.] TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr a PETER, Pavel. *Základy závazkového práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2017. Student. ISBN 978-80-7502-124-3.
- [30.] HOBZA, Vladimír a SCHWARTZHOFFOVÁ, Eva. *Manažerská ekonomika: kapitoly k finanční analýze. Výkladový text, příklady a případové studie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4889-3.
- [31.] VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-71-2.
- [32.] VOSE, David. *Risk analysis: a quantitative guide*. 3rd ed. Chichester: John Wiley & Sons, 2008. ISBN 978-0-470-51284-5.

- [33.] WÖHE, Günter a KISLINGEROVÁ, Eva. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. Část. přel. z: Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. ISBN 978-80-7179-897-2.

Elektronické zdroje

- [1.] Communa s.r.o. *18. ročník soutěže PwC Firma roku* [online].
Dostupné z: <https://www.firmaroku.cz>.
- [2.] Czech Business Angel Association z.s. *Členové* [online].
Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/clenove.html>.
- [3.] Czech Business Angel Association z.s. *Jak se stát členem* [online].
Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/jak-se-stat-clenem.html>.
- [4.] Czech Business Angel Association z.s. *O angel investování* [online].
Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/o-angel-investovani.html>.
- [5.] Czech Business Angel Association z.s. *O asociaci* [online].
Dostupné z: <https://www.cbaa.cz/o-asociaci.html>.
- [6.] Česká leasingová a finanční asociace. *Charakteristika faktoringu* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/cdfdb0b62563478e78bb710712759c05.doc>.
- [7.] Česká leasingová a finanční asociace. *Kdo jsme* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/o-nas/kdo-jsme>.
- [8.] Česká leasingová a finanční asociace. *Právní základ faktoringu* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/341-pravni-zaklad-factoringu.docx>.
- [9.] Česká leasingová a finanční asociace. *Stanovy České leasingové a finanční asociace* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/a240b86318962de23dede725afdda38a.pdf>.
- [10.] Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky Asociace faktoringových společností České republiky* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-asociace-factoringovy-ch-spolecnosti-cr>.
- [11.] Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky České leasingové a finanční asociace (2016-2023)* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2016-2023>.
- [12.] Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky EUROFINAS* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-eurofinas>.
- [13.] Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky rok 2020 - zpráva* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/18a92e55b42602940c7429884382c2c5.pdf>.

- [14.] Česká leasingová a finanční asociace. *Statistiky rok 2022 - zpráva* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1641-rok2022zprava.pdf>.
- [15.] Česká leasingová a finanční asociace. *Tisková zpráva o výsledcích leasingového, úvěrového a factoringového trhu v 1. pololetí 2022* [online].
Dostupné z: <https://www.clfa.cz/data/dokumenty/1535-tz-clfa---vysledky-2022-h1.pdf>.
- [16.] Česká národní banka. *Fixing úrokových sazeb na mezibankovním trhu depozit - PRIBOR* [online].
Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/pribor/fixing-urokovych-sazeb-na-mezibankovnim-trhu-depozit-pribor>.
- [17.] Český statistický úřad. *Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>.
- [18.] Eurostat. *Gross domestic product at market prices* [online].
Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00001/default/table>.
- [19.] Evropská federace asociací finančních domů. *Annual statistics* [online].
Dostupné z: <https://www.eurofinas.org/data-research/annual-statistics>.
- [20.] Factoring České spořitelny, a.s. *EFactoring* [online].
Dostupné z: <https://www.factoringcs.cz/cs/home/efactoring>.
- [21.] Factoring České spořitelny, a.s. *Předběžný zájem o factoring* [online].
Dostupné z: https://www.factoringcs.cz/files/Predbezny_zajem_o_factoring.xls.
- [22.] Factoring KB, a.s. *EFactoring* [online].
Dostupné z: <https://www.factoringkb.cz/cs/o-factoringu/e-factoring>.
- [23.] Factoring KB, a.s. *Žádost o poskytování factoringových služeb* [online].
Dostupné z: <https://www.factoringkb.cz/file/edee/2021/ke-stazeni/factoringkb-zavazna-zadost-o-spolupraci.doc>.
- [24.] Global Representative Body for Factoring and Financing of Open Account Domestic and International Trade Receivables. *Total Factoring Volume by Country in the Last 7 Years* [online].
Dostupné z: https://fci.nl/en/industry-statistics?language_content_entity=en.
- [25.] KOVÁČ, Michal a STUMPFOVÁ, Petra. *Factoring – známý pojem, avšak málo a někdy i nesprávně používaný* [online]. Grant Thornton Czech Republic a.s.
Dostupné z: <https://www.gtnews.cz/publikace/factoring-znamy-pojem-avsak-malo-a-nekdy-i-nespravne-pouzivany>.
- [26.] Městský soud v Praze. *Výpis ze spolkového rejstříku: sp. zn. L 58748* [online].
Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=859128&typ=PLATNY>.

- [27.] Ministerstvo financí České republiky. *Orientace ve finančních výkazech* [online].
Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Konzultace_2020-01-20_Orientace-ve-financnich-vykazech-1-0.pdf.
- [28.] Národní účetní rada. *Interpretace Národní účetní rady ze dne 1. dubna 2019, č. I-12: Faktoring* [online].
Dostupné z: https://nur.cz/wp-content/uploads/2020/10/I-12_updated.pdf.

Právní předpisy

- [1.] Smlouva o fungování Evropské unie. In: Úřední věstník Evropské unie. 2012, C 326, svazek 55, s. 47-390. ISSN 1977-0863. Dostupné z: Evropská unie. Úřad pro publikace Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie - <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.
- [2.] Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. In: Úřední věstník Evropské unie. 2014, L 187, svazek 57, s. 1-78. ISSN 1977-0626. Dostupné z: Evropská unie. Úřad pro publikace Evropské unie. Úřední věstník Evropské unie - <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.
- [3.] Zákon č. 1 daný dne 17. prosince 1862, pro království České, Haličské a Vladimířské s vojvodstvími Osvětimským a Zátorským a velkovojvodstvím Krakovským, pro království Lombardsko - Benátské a království Dalmatské, pro arcivojvodství Rakouské pod Enží i nad Enží, pro vojvodství Slezské, Štyrské, Korutanské, Krajinské, Salcburské a Bukovinské, pro markrabství Moravské, knížecí hrabství Tyrolské, pro zem Vorarlberskou; knížecí hrabství Gorické a Gradištské, markrabství Istrianské a město Terst s okrškem, jímžto se uvádí zákoník obchodní. In: Říšský zákoník, Rakouské císařství. 1863, Částka I., číslo 1, s. 1-93. Dostupné z: Österreichische Nationalbibliothek. Historische Rechts- und Gesetzestexte. Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Österreich. Jahr 1863. Gesetzes- Datum 17. Dec. 1862 - <https://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?apm=0&aid=rgb&datum=18630004&seite=00000001&size=45> a Překlady zákonův ze Zákonníka říšského na rok 1863 pro Markrabství Moravské otištěných. Částka I., číslo 1. Brno: Rudolf M. Rohrer, 1864. s. 1-93. Dostupné z: Masarykova Univerzita. Právnická fakulta. Virtuální knihovna právních předpisů. Říšská sbírka zákonů. Rok 1863. Datum vydání 17. 12. 1862 - <https://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>.
- [4.] Zákon č. 99 ze dne 4. prosince 1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Československá socialistická republika. 1963, částka 56, s. 383-428. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [5.] Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964, občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sbírka zákonů, Československá socialistická republika. 1964, částka 19, s. 201-246. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

- [6.] Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013. In: Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1991, částka 98, s. 2474-2562. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [7.] Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1991, částka 107, s. 2802-2810. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [8.] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1992, částka 117, s. 3473-3491. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [9.] Zákon č. 593 ze dne 20. listopadu 1992, o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: Sbírka zákonů, Česká a Slovenská Federativní Republika. 1992, částka 119, s. 3565-3567. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [10.] Zákon č. 77 ze dne 20. března 1997, o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 1997, částka 25, s. 1791-1797. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [11.] Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2002, částka 174, s. 9690-9721. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [12.] Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2012, částka 34, s. 1370-1482. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [13.] Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2012, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.
- [14.] Zákon č. 304 ze dne 12. září 2013, o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů, Česká republika. 2013, částka 116, s. 3501-3522. ISSN 1211-1244. Dostupné z: Česká

republika. Ministerstvo vnitra. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv - <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>.

Judikatura

- [1.] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 23. 4. 1991, věc C-41/90: Klaus Höfner a Fritz Elser proti Macrotron GmbH, ECLI:EU:C:1991:161. In: European Court Reports. Ročník 1991, Svazek I, sbírkové označení ERD I - 1979. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:61990CJ0041>.
- [2.] Nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. III. ÚS 119/14, ECLI:CZ:US:2016:3.US.119.14.1. In: Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu. Ročník 2016, číslo 80, sbírkové číslo 3/2016. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Aktualne_prilohy/SN-80-OK.pdf.
- [3.] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 293/2002, ECLI:CZ:NS:2003:32.ODO.293.2002.1. In: Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Ročník 2004, číslo 1-2, sbírkové číslo 16/2004. ISSN 0036-522X. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/rozsudek-nejvyssiho-soudu-ze-dne-21-05-2003-sp-zn-32-odo-293-2002>.
- [4.] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2766/2007, ECLI:CZ:NS:2010:29.CDO.2766.2007.1. In: Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu. Ročník 2011, číslo 2, sbírkové číslo 21/2011. ISSN 0036-522X. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/usneseni-nejvyssiho-soudu-ze-dne-29-04-2010-sp-zn-29-cdo-2766-2007>.

Seznam schémat, tabulek a grafů

- Schéma č. 1** Proces tvorby a zhodnocení podnikových výkonů
- Schéma č. 2** Hierarchické uspořádání podnikových cílů
- Schéma č. 3** Majetková struktura podniku
- Schéma č. 4** Zlaté bilanční pravidlo financování
- Schéma č. 5** Struktura kapitálu podniku
- Schéma č. 6** Investiční trojúhelník
- Schéma č. 7** Matice hodnocení rizik
- Schéma č. 8** Míra rizika investičních příležitostí
- Schéma č. 9** Fáze faktoringové transakce
- Schéma č. 10** Modelová rozvaha před sjednáním faktoringu
- Schéma č. 11** Modelová rozvaha po sjednání faktoringu
-
- Tabulka č. 1** Podíl faktoringových transakcí na HPD v České republice a v sousedních zemích (mld. EUR)
- Tabulka č. 2** Finanční analýza před sjednáním faktoringu
- Tabulka č. 3** Finanční analýza po sjednání faktoringu
-
- Graf č. 1** Struktura Českého faktoringového trhu dle lokace faktoringu v roce 2022 (mld. Kč)
- Graf č. 2** Porovnání velikosti faktoringového trhu s dalšími finančními trhy v roce 2022 (mld. Kč)
- Graf č. 3** Porovnání velikosti faktoringového trhu s dalšími finančními trhy v letech 2007 až 2022 (mld. Kč)
- Graf č. 4** Vývoj hrubého domácího produktu České republiky v letech 2007 až 2022 (%)

Financování podniku cessí pohledávek

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou využití institutu cesse pohledávky jako nástroje financování podniku. Práce předkládá komplexní právně-ekonomický rozbor tohoto alternativního způsobu korporátního financování.

S ohledem na současný mimořádný nárůst poptávky podniků po zajištění provozního kapitálu tímto způsobem je ambicí práce poskytnout potenciálně financovanému podniku dostatek informací a argumentů pro učinění kvalifikovaného rozhodnutí, zda cesse pohledávek je či není optimální volbou. Za tímto účelem práce analyzuje jednotlivé právní a ekonomické aspekty navýšení disponibilních hotovostních zdrojů prostřednictvím cesse pohledávek.

Jelikož přidaná hodnota této práce spočívá zejména v syntéze multioborových poznatků, její obsahová koncepce vychází ze zásady od obecného ke konkrétnímu. V práci je nejdříve položen teoretický základ, který zkoumanou problematiku uvádí do relevantního kontextu. V samotném začátku práce definuje pojem podniku a vymezuje jej od souvisejících pojmů. Poté je přistoupeno k výkladu finančního řízení podniku rozbořem jeho nejdůležitějších komponent. Důraz je kladen na explikaci klíčových zásad řízení podnikových financí. Nejvíce prostoru je věnováno zásadě zohledňování rizika, neboť tato zásada je vyhodnocena jako nejdůležitější.

Z nastíněných teoretických východisek vycházejí následující části práce, které tvoří její jádro. Nejdříve je definován pojem faktoringu, jakožto finanční služby spočívající v úplatné cessi pohledávky. Po vysvětlení jeho ekonomické podstaty následuje pojednání o jednotlivých modifikacích faktoringu a rozbor faktoringového kontrakčního procesu.

Významná pozornost je věnována posouzení nákladnosti faktoringu, neboť nákladová analýza představuje při volbě způsobu financování zásadní parametr. Na podrobném příkladu je objasněn postup výpočtu čisté výše ročních nákladů na faktoring.

V rámci analýzy relevantní právní úpravy je nejdříve komentováno právní vymezení pohledávky a s ní souvisejících pojmů plnění, nárok a závazek. Dále jsou

popsány právní skutečnosti, na základě kterých dochází k postoupení pohledávky *ex lege* a *ex contractu*. Těžiště analýzy představuje výklad smluvního postoupení a jeho zákonných limitů. V závěrečné části jsou diskutovány daňové aspekty.

Vzhledem k rostoucí popularitě faktoringu práce dále předkládá rozbor faktoringového trhu. Analýzou datových řad poskytnutých Českou leasingovou a finanční asociací jsou porovnány zejména aktuální a historické objemy transakcí realizovaných na faktoringovém trhu a trzích příbuzných finančních produktů. Tyto hodnoty jsou dále porovnány s okolními státy.

Poslední část práce zkoumá faktoring z hlediska jeho bilančního zobrazení a dopadu na ukazatele finanční analýzy. Na modelovém příkladu je znázorněna změna jednotlivých rozvahových položek a ukazatelů věřitelského rizika, běžné likvidity, produkční síly a rentability vlastního kapitálu.

Na základě zjištění předchozích kapitol jsou v závěru práce shrnuty klíčové poznatky, které by měl podnik v rámci úvah o realizaci faktoringového financování zohlednit. Jelikož práce nevychází z podmínek konkrétního podniku, nýbrž je koncipována jako komplexní rozbor daného způsobu financování, může být zdrojem relevantních informací pro široký okruh podniků.

Klíčová slova

factoring; postoupení pohledávky; financování podniku

Corporate financing by assignment of receivables

Abstract

The diploma thesis deals with the issue of using the assignment of receivables as an instrument of financing a company. The thesis presents a comprehensive legal and economic analysis of this alternative method of corporate financing.

In view of the current extraordinary increase in the demand of companies for securing working capital in this way, the thesis aims to provide the potentially financed company with sufficient information and arguments to make a qualified decision whether or not the assignment of receivables is an optimal choice. To this end, the thesis analyses the various legal and economic aspects of increasing available cash resources through the assignment of receivables.

Since the added value of this thesis lies mainly in the synthesis of multidisciplinary knowledge, its content design is based on the principle from the general to the specific. The thesis first lays a theoretical foundation that puts the issue under study in a relevant context. At the very beginning of the thesis, it defines the concept of enterprise and delineates it from related concepts. It then proceeds to explain corporate financial management by analysing its most important components. Emphasis is placed on the explication of the key principles of corporate financial management. The most space is devoted to the principle of taking risk into account, as this principle is assessed as the most important.

The following parts of the thesis are based on the outlined theoretical background and form the core of the thesis. First, the concept of factoring is defined as a financial service consisting in the assignment of receivables for consideration. After an explanation of its economic essence, a discussion of the various modifications of factoring and an analysis of the factoring contracting process follows.

Significant attention is paid to the assessment of the cost of factoring, as cost analysis is a crucial parameter in the choice of financing method. The procedure for calculating the net annual cost of factoring is explained using a detailed example.

In the context of the analysis of the relevant legislation, the legal definition of a receivable and the related concepts of performance, entitlement and liability are first commented on. Next, the legal facts which give rise to *ex lege* and *ex contractu* assignment of the receivable are described. The focus of the analysis is the interpretation of contractual assignment and its legal limits. In the final part, tax aspects are discussed.

Due to the growing popularity of factoring, the thesis also presents an analysis of the factoring market. By analysing data series provided by the Czech Leasing and Finance Association, the current and historical volumes of transactions realized on the factoring market and markets of related financial products are compared. These values are further compared with neighbouring countries.

The last part of the paper examines factoring in terms of its balance sheet presentation and its impact on financial analysis indicators. A model example is used to illustrate the change in individual balance sheet items and indicators of creditor risk, current liquidity, productive power and return on equity.

Based on the findings of the previous chapters, the thesis concludes with a summary of key insights that should be taken into account by the firm when considering the implementation of factoring financing. The thesis is not based on the conditions of a specific enterprise; however, is designed as a comprehensive analysis of a given financing method, it can be a source of relevant information for a wide range of enterprises.

Key words

factoring; assignment of receivables; corporate financing